

Naš uran z lastnimi silami

Odprt je naš prvi rudnik in obrat za predelavo uranove rude

KALNA, 10. nov. (Tanjug). V Gabrovnici blizu Kalne v jugovzhodni Srbiji so dopoldne odprli rudnik urana, prvi objekt takšne vrste v naši državi. Mlin za mletje uranove rude je simbolično poglavlje član zveznega izvršnega sveta in predsednik komisije za jedrsko energijo Avdo Humo, ki je imel pred tem o pomenu novega objekta daljši govor. S slovesnosti, ki so se je udeležili tudi predsednik izvršnega sveta SR Srbije Slobodan Penelić, zvezni sekretar za finance Kiro Gligorov, so rudarji in strokovnjaki poslali posebno pozdravno brzojavko predsedniku republike. Avdo Humo pa je rudarjem, delavcem, inženirjem, tehnikom in znanstvenim delavcem čestital k velikim uspehom, ki so jih dosegli s skupnimi naporji pri gradnji rudnika in njegovih naprav in z osvojitvijo zapletenega tehnološkega postopka za predelavo uranove rude.

Iz govora Avda Huma

Avdo Humo je poudaril, da so bili rudnik in naprave za predelavo uranove rude doslej skrite v planini, z današnjim dnem pa se predstavlja javnosti kot pomembno delo, ki so ga z lastnimi silami zamislili in izvedli naši ljudje, ki jim ni bilo ni hotel posredovati in ne prodati znanja, potrebne za tovrstno proizvodnjo. Čeprav objekti niso veliki in so bolj eksperimentalnega pomena — je naglasil Humo — vseeno dokazujejo, da so naši konstruktorji, tehnologi in raziskovalci sposobni tudi jutri, ko bodo nastopile večje potrebe po uranovi rudi, z lastnimi silami projektirati in zgraditi veliko večje naprave. Znanstveni delavci v laboratorijih, inženirji, tehniki in delavci v Zavodu za jedrsko energijo ter rudarji so na Stari planini več let vlagali svoje intelektualne in fizične sile in naposled uspešno opravili.

„Kopljite pod Staro planino!“

Kalna 30 km. Zdani se že, ko hitimo naprej. Dan razkriva vse nenavadne značilnosti pokrajine. Obale gore, ki tu in tam zrastejo v gradovom podobna ostenja, gola pobočja, poročajo grmovje v nižjih legah, vijugasta cesta in se bolj vijugav tok Timoka, ki si utira pot preko prostrane pešine. Vasi so redke, njih skrajni ni, nad cesto se pase drobnica. To je svet, ki je bil dolgo neznan, zavrtjen in pozabljen. Res so Rimljani tu zgradili cesto od Trojanovega mostu na jug, toda to je bila davna preteklost; res so tu nekoč izpirali zlato, iz katerega so srbski vladarji kovali svoje srednjeveške zlatnike; res je ta predel vzhodne Srbije postal rudarski eidorado, iz katerega je zrasel Bor in iz katerega raste danes Majdanpek, vendar je večina krajev ostala daleč od utripa sodobnega življenja.

Ko smo krenili iz Beograda, nismo vedeli, kje je ta vasica, za katero nismo se slišali. Smer nis in dalje Knjaževac. Sedem dolgih nočnih ur za volanom. Naprej avtocesta, potem po izprani poti čez pogorje Tresibabe do Knjaževca, kjer se na križišču prvič pojavi napis:

Priznanja graditeljem

KALNA, 10. nov. (Tanjug). Predsednik socialistične federativne republike Jugoslavije Josip Broz Tito je za posebno prizadevnost in dosegane uspehe odlikoval večje številce strokovnjakov in rudarjev rudnika urana v Gabrovnici pri Kalni. Z Redom dela z rdečo zastavo sta bila odlikovana: Milorad Nikolić in Dragiša Tomić. Z Redom dela z zlatim vencem Timomir Mančić, Milovan Pešić in Nikola Vučković. Z Redom dela s srebrnim vencem Ranko Črnogović, Petar Đorđević, Stanika Gertik, Branislav Manić, Timomir Pavlović, Emilija Tufedžić, Blagoje Zbović, Živojin Živanov in Ranko Živić. Za zgradbo prizadevnost in uspehe pri delu je bilo z Redom dela odlikovanih 19 delavcev in uslužbencev. Za izredno prizadevnost in uspehe pri izgradnji rudnika je zvezna komisija za jedrsko energijo nagradila 50 oseb z denarnimi nagradami od 50 do 300.000 din. Za izredno prizadevnost in uspehe pri gradnji rudnika in naprav v Gabrovnici, je zvezna komisija podelila zvezne nagrade gradbeno podjetje „Timogradnja“, pokrajinski zavod „Metalurgija“ iz Beograda, kruševačko podjetje „14. oktobra“ iz 87 delavcev ter uslužbencev.

● Nadaljevanje na zadnji strani

SLOVESNA OTVORITEV — Avdo Humo je presekao vrvico in simbolično odprl rudnik urana v Kalni. Telefoto: Tanjug

Prvi kongres medicine dela

BEograd, 10. nov. (Tanjug). Pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza Tita se bo začel jutri v Beogradu prvi jugoslovanski kongres za medicino dela. Do 15. novembra bodo ob udeležbi nad 800 znanstvenikov, zdravnikov, ekonomistov, psihologov, socialnih in drugih delavcev prebrali okoli sto referatov in konferatov na dve osnovni temi: Zdravstveno varstvo delavcev ter profesionalne posledice dihalnih organov. Na kongresu bodo poskušali odgovoriti na nekaj najaktualnejših vprašanj s področja zdravstvene zaštite proizvajalcev, v prvi vrsti pa na vprašanje, koliko delavčev zdravje, pogoj na delovnem mestu in preventivna vpliva na njegovo delovno sposobnost in produktivnost. Kongres se bo posebej ukvarjal z vprašanji preventivne zdravstva v gospodarskih organizacijah. Medtem, ko število zdravnikov tudi na področju medicine dela stalno raste, se namreč zdravstvene postaje v tovarnah in podjetjih prepočasno razvijajo.

Znova „hladni val“ v Berlinu

Sovjetski tisk opozarja, da Bonn pripravlja „novo provokacijo“

MOSKVA, 10. nov. (Tanjug). Po nedavnih incidentih z ameriškim vojaškim konvojem na avtomobilski cesti, ki povezuje Zahodno Nemčijo z zahodnim Berlinom, je današnje sovjetsko časopisje opozorilo, da pripravlja zahodnonemška vlada „novo provokacijo“ v zahodnem Berlinu, ker namerava kmalu slovesno izročiti predsedniku zahodnonemškega parlamenta restavrirani del poslopja bivšega rajshstaga. Namerna zahodnonemška vlada, da bo to poslopije v neposredni bližini meje proti DR Nemčiji uporabila za sedanja predsedstva zahodnonemškega Bundestaga, ocenjujejo tukaj kot nov poskus Bonna, da bi povečala napetost v srednji Evropi. To dejanje Zahodne Nemčije je — kot poudarjajo tukaj — v nasprotju s pravnim položajem zahodnega Berlina, ki prepoveduje zahodnonemskim oblastem kakršnekoli ukrepe v tem mestu in v imenu tega mesta, ker Berlin ni del Zahodne Nemčije. Kot poudarjajo v Moskvi, Sovjetska zveza nikakor ne

more dovoliti samovoljne spremembe sedanjega statusa zahodnega Berlina. Kot kaže, bi lahko po določenem relativnem zatisku znova prišlo do aktualizacije nemškega in zahodnonemškega problema, ki še nista rešena. Nedavno so iz Moskve poslali nov poziv ZDA, naj zavzamejo bolj realistično stališče zastražene rešitve nemškega problema, če so zares zainteresirane za zmanjšanje mednarodne napetosti.

Delegacija Trade Unionov

Vodi jo generalni sekretar George Woodcock

LONDON, 10. nov. (Tanjug). Danes je odpotovala z letalom v Jugoslavijo delegacija britanskih Trade Unionov, ki jo vodi generalni sekretar George Woodcock. Na londonskem letališču se je od delegacije poslovil jugoslovanski veleposlanik v Veliki Britaniji Srdja Prica.

Delegacija desetih članov, v kateri sta med drugim tudi generalna sekretarja dveh največjih britanskih sindikalnih uni — splošnih in transportnih delavcev ter komunalnih in splošnih delavcev, Cousins in Cooper, je ena najmočnejših delegacij britanskih Trade Unionov, ki je zadnja leta odšla na obisk v tujino. Med prvim povojnim urad- ●●● Nadaljevanje na zadnji strani

Žrtve v japonskem rudniku

TOKIO, 10. nov. (AP). Časopisne agencije poročajo, da znaša število žrtev rudarske nesreče po uradnih podatkih 452 mrtvih. Po podatkih lokalne policije je bilo pri nesreči ranjenih 450 rudarjev, od katerih je 20 v kritičnem stanju. Reševalnim skupinam je delo še zmerom oteženo zaradi plina, ki je napolnil rove. Doselej se je reševalcem posrečilo izvesti na dan 472 rudarjev. Stotinam rudarjev pa se je v trenutku eksplozije posrečilo pobegniti skozi številne izhode rudnika. V rudniku v Omuti se nadalje poskušajo rešiti zasute rudarje. Danes so rešili 27 rudarjev, ki so preživeli pod zemljo 18 ur. Po mnenju sindikalnih funkcionarjev je na dan rudnika še več kot 550 rudarjev. Po uradnih podatkih je v železniški nesreči v kraju Tsurumi pri Tokiu umrlo 164 ljudi.

Trgovina: Bonn-Budimpešta

BONN, 10. nov. (AP). Zahodnonemška vlada je sporočila, da sta se Zahodna Nemčija in Madžarska sporazumeli o vzpostavitvi trgovinskih misij v Bonnu in Budimpešti. O izmenjavi trgovinskih misij so se sporazumeli včeraj po večtedenskih pogajanjih. Obe delegaciji sta izrazili mnenja svojih vlad, da je treba imeti sporazum za znamenje zboljšanih odnosov med obema državama. Zahodna Nemčija in Madžarska nimata diplomatskih odnosov. Bonnška vlada jih namreč doslej ni hotela navezati zato, ker je LR Madžarska priznala DR Nemčijo.

Demonstracije Flamcev

Nova epizoda jezikovne vojne v Belgiji

ANTWERPEN, 10. nov. (Reuter). Danes so v Antwerpnu množično demonstrirali prebivalci flamškega rodu. Nad deset tisoč demonstrantov je zahtevalo federalno ureditev v Belgiji in večje ekonomske in politične pravice Flamcev.

Te demonstracije so največja epizoda v jezikovni vojni med štirinajstimi valonskim prebivalstvom, ki govori francosko in med Flamci, ki jih je približno pet milijonov. Na transparentih, ki so jih nosili demonstranti, so bili pozivi za kulturno avtonomijo, federalno Belgijo v federalni Evropi, flamsko nadzorstvo v industriji, za volilne reforme in za flamsko univerzo. Med demonstranti je bila tudi majhna skupina valonskih delavcev, ki se strinjajo z zahtevu po federalističnem sistemu. Na enem izmed njihovih transparentov je bil poziv, naj bi belgijsko prebivalstvo doseglo enotnost na podlagi federalizma in strukturalnih reform. Pol ure po začetku demonstracij Flamcev pa so se tudi Valonci začeli zbirati za protidemonstracije. Valonci so nosili transparente, ki so pozivali proti federalizmu. Policija je intervenirala zoper majhno skupino Valoncev, ker so se spopadli s Flamci.

„Ženevska rešitev“ za Vietnam

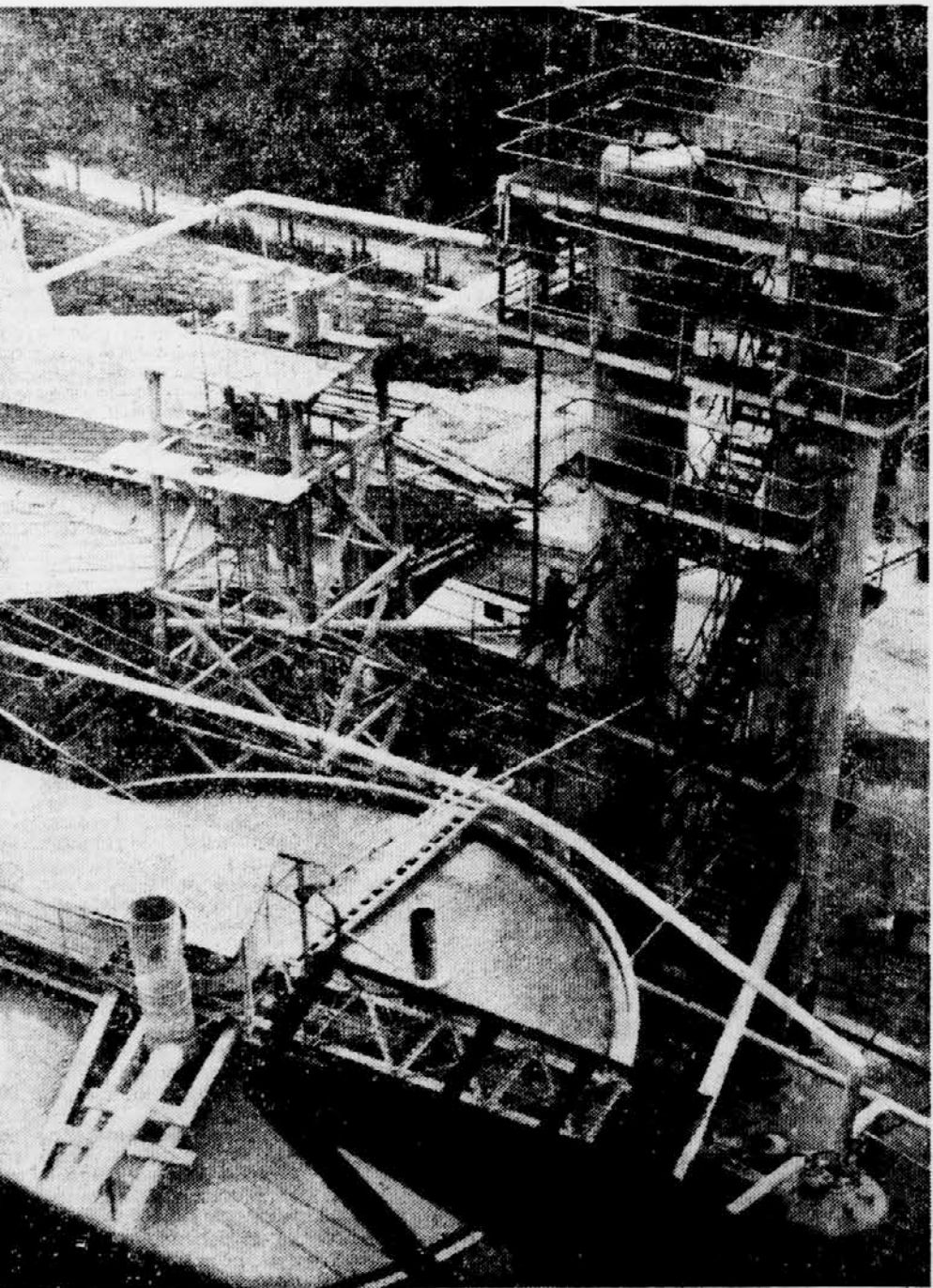
Predlog „New York Timesa“ — Obnovitev ameriške pomoči Sajgonu

WASHINGTON, 10. nov. (Reuter). ZDA so sklenile, da bodo Južnemu Vietnamu dale del pomoči, ki so jo ustavile preden je padla vladavina predsednika Diema. Kot je izjavil neki ameriški predstavnik, so v Sajgonu storiли ukrepe, da bi razveljavili suspenzijo nad delom pomoči za blagovni uvoz, ki jo cenijo na približno 94 milijonov dolarjev na leto.

V današnji številki predlaga „New York Times“, naj bi se enkrat poskusili uveljaviti ženevske rešitve, ki je predvidevala združitve Severnega in Južnega Vietnama na podlagi volitev. Spremembe južnovietnamskega režima daje zdaj ZDA veliko priljubljenost, da natančno določi svojo politiko na tem področju. Američani čestokrat pozabljajo, da dolguje Južni Vietnam svoj obstoj v obliki neodvisne celote sporazumu med Francijo, Veliko Britanijo, ZSSR, LR Kitajsko in deloma ZDA iz leta 1954 v Ženevi. Na podlagi tega sporazuma so bila prepovedana tuja oporišča v Vietnamu in ustanovljen je bil nevtralni Vietnam ob jarmstvih velesil. Po volitvah, ki pa jih doslej še ni bilo, naj bi se sever in jug države znova združila. Časopis „New York Times“ dodaja, da ZDA nikoli niso hotele v Vietnamu uničiti ženevske rešitve. Morda je zdaj napočil čas, da bi jo s pogostejšo upoštevanjem. Nerealistično bi bilo verjeti, da je ženevske sporazume mogoče realizirati brez mednarodne konference, končuje časopis. Stalni sekretariat organizacije afriško-azijske solidarnosti in odbor za pomoč Južnemu Vietnamu sta objavila skupno poročilo, ki poziva narode Azije, Afrike in vsega sveta, naj podpro boj južnovietnamskega ljudstva proti agresiji ameriških imperialistov, za evakuacijo ameriških sil in za to, da bi ljudstvo Južnega Vietnama samo reševalo svoje notranje zadeve. Sporočilo pravi, da so nedavni državni udar v Južnem Vietnamu izvedli v skladu z ameriškimi načrti.

Aretacija v Južni Koreji

SEUL, 10. nov. (AFP). Južnokorejska policija je danes aretirala mornariškega generala Songa Miona, ki ga je iskala še več tednov. Obtožen je, da je organiziral zaroto proti režimu predsednika Čang Hi Parka. Razen tega je policija aretirala še pet študentov s obtožbo, da so organizirali gibanje proti vladi neposredno po volitvah, na katerih je bil general Čang Hi Park izvoljen za predsednika.

SODOBNE NAPRAVE — Naši strokovnjaki so obvladali zapleteno tehnologijo pridobivanja in predelave uranove rude ter zgradili ustrezne tehnične naprave. Foto: Tanjug

Titova čestitka borcem makedonsko-kosovske brigade

BEograd, 9. nov. (Tanjug). Vrhovni komandant oboroženih sil SFRJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je poslal vojakom, podoficirjem in oficirjem prve makedonsko-kosovske 15. proletarske brigade naslednjo brzojavko: „Tovariši vojaki, podoficirji in oficirji, pošiljam vam prične čestitke in tople pozdrave ob 20-letnici ustanovitve vaše brigade. Želim bi da obletnico praznujete ob spominih na slavne borbene dni vaše brigade, ki je skupno z ostalimi enotami naše herojske armade izvajala zmago nad okupatorjem in domačimi izdajalci in prispevala svoj delež k ustanovitvi nove socialistične Jugoslavije. Prepričan sem, da boste s svojim delom za politični in vojništvo dvig ohranili svetle spomine na svojo enoto in da boste vedno ostali budni varuhi mira in naše socialistične domovine.“

Venci na grobove zavezniških vojakov

BEograd, 10. nov. (Tanjug). Na britanski vojaški pokopališču v Beogradu so danes z vojaškimi častmi položili vence na grobove Britancev, Kanadčanov, Poljakov in Jugoslovancev, ki so padli v drugi svetovni vojni v sestavi zavezniških sil. Slovesnemu polaganju vencev so prisostvovali veleposlanik v Beogradu Michaela Justin Creswell, poljski veleposlanik Aleksander Malecki, kanadski odpravniki poslov R. Murray ter generalni sekretar Zveze združenja borcev NOB Jugoslavije Ivan Božićević.

New York: DO LETA 1970

Po informacijah „New York Timesa“ je predsednik francoske republike de Gaulle izrazil namen, da ostane na oblasti do leta 1970, leto dni po izteku roka za revidirano vojaški sporazumov NATO. Po navedbah lista si de Gaulle ne dela skrbi, kako bo ostal na oblasti. Njegova edina skrb je izrazil interes Francije: Izrazil je upanje, da bo lahko ohranil neodvisnost Francije in jo obranil pred dvojnjo hegemonijo Washingtona in Moskve.

Džakarta: POSLEDICE

V pristaniščih Singapuru in Penangu se vse bolj kažejo posledice gospodarske blokade, ki jo izvaja Indonezija napram Malezijski federaciji. Pretekli teden so v Singapuru izločili iz prometa 38 obalnih čolnov, ker so bile še mesec dni brez tovora. Štiristo mornarjev je ostalo brez službe. Zapretili so morali tudi tri maršje tovarne za predelavo kaka, nekatera industrijska podjetja pa so morala zmanjšati proizvodnjo.

Berlin: NOTA ŠVEDSKI

Zunanje ministrstvo Nemške demokratične republike je poslalo protestno noto švedskemu zunanjemu ministrstvu. V noti obtožuje sodelavca švedskega konzulata v Berlinu Jansona, da je pogosto hodil v vzhodni Berlin in organiziral prebeg državljanov NDR v Zahodno Nemčijo. Obtožuje ga tudi, da je sodeloval pri falsificiranju diplomatskih potnih listov, ki naj bi jih uporabili begunci iz vzhodnega Berlina.

Mnenje drugih:

Pomen Titove poti

Povzetek komentarja v »Relazioni internazionali«

Obisk predsednika Tita v nekaterih državah Latinske Amerike od 16. septembra do 16. oktobra je vsekakor moral vzbuditi najzanimivejši zanimanje in pozornost političnih opazovalcev. Privikrat je predsednik neke socialistične države uradno obiskal južnoameriško celino. To se je zgodilo prav v času posebne dinamosti jugoslovanske diplomacije, ki je bila angažirana v živem ritmu srečanj in pobud na svetovnem tisku. Predsednik Tito je namreč začel svojo misijo takoj po razgovorih s Hruščovom, končal pa jo je v Washingtonu in New Yorku z vrsto pomembnih srečanj, najprej v Beli hiši, nato pa na sedežu ZN. Jugoslovanskega predsednika so poprej sprejeli v Braziliji, Čilu, Boliviji in Mehiki, zato je bilo do cel razumljivo zanimanje, s katerim so ameriški in evropski politični krogi spremljali vsa dejanja na etapu pot predsednika Tita.

Če gledamo misijo predsednika Tita, moramo upoštevati predvsem položaj držav, ki jih je obiskal. Te države imajo v Latinski Ameriki izpostavljene položaje sprito politične usmeritve, ki se je še ne tako dolgo na tem področju razvila in ki si prizadeva osvoboditi nacionalno politiko izpod zelo močnih zunanjih vplivov. Brazilija, še zlasti pa Mehika in Čile, ki časa tudi Bolivija in Čile, nastopajo kot odločne privrženke neodvisne politike in si prizadevajo, da bi lahko svobodno vodile svojo notranjo in zunanjo politiko. Najjasnejši dokaz odvisnosti k tej svoji pravici so dale vlade teh štirih držav med znanimi internacionalističnimi debatami o Kubi, ko niso hoteli odločiti umakovanja v kulturne zedne. Takšno stališče sta takrat zastopali tudi Argentina in Urugvaj. Toda v Argentini je vladal Frontid, ki je bil kasneje zamenjen s sredtem ko je Urugvaj postal torišče številnih volilnih polemik. S tem je moglo delno pojasniti previdnost, ki jo je pokazal predsednik Tito, ko ni vtrajal pri neposredni stitkih tudi z odgovornimi osebnostmi iz Buenos Airesa in Montevidea.

Štiri republike, ki jih je obiskal predsednik Tito, povezuje skupna, jasno izražena želja, da bi večino svojih energij posvetile boju proti zaozlostosti. Zategadelj dajejo na mednarodnem področju najrazličnejše pobude, ki lahko koristijo vzdušju miru. Zato je došla logična, da sta Mehika in Brazilija prisostovali na razorožitveni konferenci v Zenevi, razumljiva je tudi njuna vključitev v skupino, ki jo sestavljajo osem neangajiranih držav. Prav tako je treba obravnavati tudi predlog za demokracizacijo Latinske Amerike, kar so predlagali prav predsedniki teh štirih držav. Končno je treba poudariti, da so Bolivija, Brazilija, Čile in Mehika (prav tako tudi Urugvaj) edine južnoameriške države, ki imajo normalne diplomatske odnose s Sovjetsko zvezo in s Kubo, medtem ko Bolivija, Čile in Mehika dovoljujejo obstoj legalne komunistične partije.

Predsednik Tito je našel torej zelo ugodno področje, skupna sporočila na koncu vsakega obiska pa jasno opozarjajo na teme, o katerih se je razgovarjal s predsedniki Goulartom, Alessandri, Lopezom Mateosom in kockisencem, sredstva in način za udržitve miru na svetu, razorožitve, boj proti kolonializmu, nevmešavanje v notranje zadeve drugih držav, prizadevanje za razvoj, krepitve OZN in naloge, ki jih lahko v ta namen opravijo majhne države. Vendar pa je bila v

bistvu misija predsednika Tita širša. Res je, da se je neposredno obračal k državam, ki jih je obiskal, vendar se je to posredno nanašalo na vso Latinsko Ameriko. Zato so se zganili politični nasprotniki in organizirali demonstracije proti obisku predsednika Tita. Te demonstracije so bile v glavnem močnejše v tistih državah, kjer je bil teren podoben in kjer je bila boljša, da bo predsednik Tito uspel s svojimi prepričljivostjo. Zategadelj se je v Braziliji vzdignila konservativna desnica in odkrito pokazala svoje sovraštvo.

Toda ne glede na vse to se zastavlja vprašanje, ali se je predsednik Tito posrečilo pobirati sadove. Vsekakor je zasedal seme, ki bo lahko vzklilo. Narodom Latinske Amerike je pokazal, da ima možnost vključiti se ne samo na regionalnem, pač na tudi na svetovnem področju, in da začno reševati svoje probleme, ki so povsod enaki: zaozlostost, težnja po emancipaciji, ekonomski neodvisnosti in podobno.

Eden izmed sporazumov, ki so ga dosegli predsednik Tito in njegovi sogovorniki, se nanaša na stališče do bliznje svetovne konference za trgovino in razvoj. Prav tako se pod okriljem ZN ponuja možnost za skupne pobude, ki se nanašajo na probleme v zvezi s popuščanjem napetosti, razorožitvijo in bojem proti kolonializmu. To dokazuje tudi obstoj sporazuma med Titom, Goulartom in Lopezom Mateosom o tem, da je treba ustanoviti neke vrste kodeks koeksistence; predlagal, ki ga je dal predsednik Tito v svojem govoru 22. oktobra pred Generalno skupščino.

Potovanje predsednika Tita je bilo nova epizoda v sedanjem procesu v Latinski Ameriki. To potovanje je še vedno kot nov element v določeni gibanja. Predsednik Tita so paziovijo poslušali in dostojno sprejeli. Jasno je, da rezultat njegovih srečanj in razgovorov ne bodo takoj vidni, gotovo pa je, da bo vse to zapustilo sled, ki je ne bo moglo zabrisati.

(RELACIONI INTERNAZIONALI)

Devalvacija kongoškega franka

Kongoški premier Cyril Adula je naznanil devalvacijo kongoškega franka za približno 300%. S spremembo tečaja se strinja tudi Mednarodni valutni sklad.

Po prvih informacijah iz uradnih virov bo znašalo uradno izvozno razmerje do ameriškega dolarja 150 kongoških frankov, uvozno pa 180 frankov. Prejšnja pariteta je znašala 65 frankov za dolar. Nov sistem menjave bo začel veljati takoj. Premier Adula je tudi sporočil, da bo do minimalne meze povečal za 25%, se pravi za približno toliko, kolikor so jih aprila letos.

Novi iranski parlament bo moral potrditi 612 zakonov

Celotno besedilo zakonov, ki jih je sprejel ministrski svet v dveh letih, ko je bil Iran brez parlamenta, bodo zdaj predložili obema na novo izvoljenima domovima Zakonov je vsega skupaj 612. Novi parlament bo proučil tudi sporazume in pogodbe, sklenjene z drugimi državami. Prvo izmed besedil, ki ga bodo predložili v ratifikacijo parlamenta, bo moskovski sporazum o delni prepovedi jedrskih poskusov. Iran se je že pridružil temu sporazumu.

Telegrami

SUKURAJIMA BRUHA — TOKIO. Včeraj je začel delovati ognjenik Sukurajima pri mestu Kagoshima. Pred erupcijo se je razlegla močna eksplozija, nato pa je prišlo do vrste podzemnih potresnih sunkov. 2000 metrov visok stebel dima in ognja je bilo mogoče videti 40 km daleč.

KONFEDERACIJA STUDENTOV ARABSKEGA VZHODA — DAMASK. Predsednik federacije irskih študentov dr. Nikad El Ali je prispel sinoči v Damask na razgovore o možnostih za ustanovitve enotne konfederacije študentov arabskega vzhoda: Sirije, Jordanije, Palestine in Iraka.

HASUNA ODPOTOVAL V NEW YORK — KAIRO. Generalni sekretar Arabske lige Abdel Halek Hasuna je odpotoval danes v New York na zasedanje Generalne skupščine OZN, kjer naj bi koordiniral stališča arabskih držav do arabskih problemov.

ZRTVE KOLERE — KALKUTA. Po informacijah iz Kalkute je med epidemijo kolere v indijski državi Orisa umrlo okrog 700 ljudi. Epidemija se je razširila tudi v vasi na področju Puri.

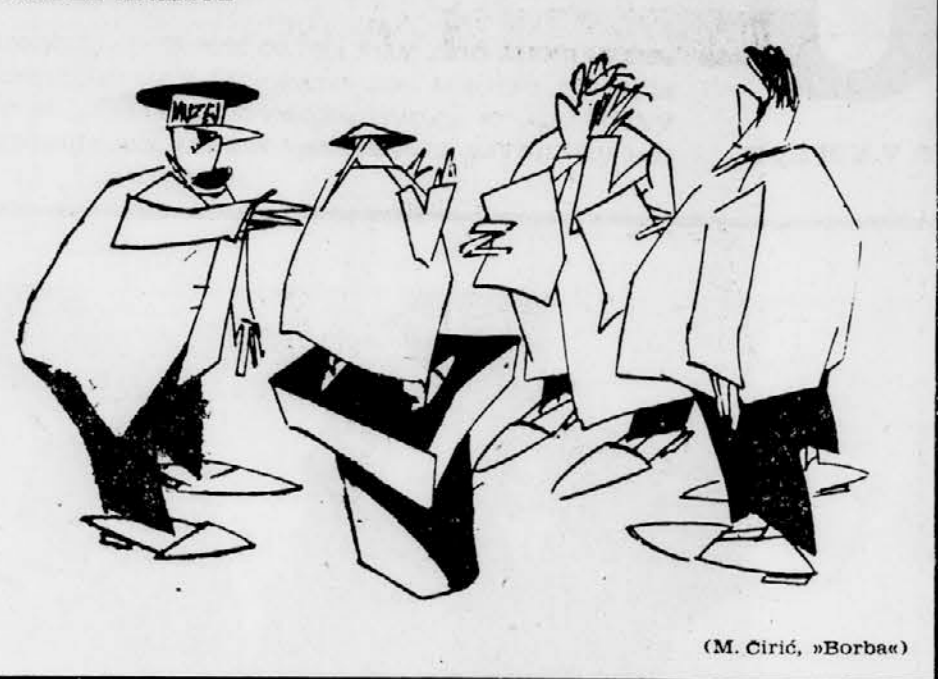
NAPOVED STAVKE STUDENTOV IN PROFESORJEV — PARIZ. Unije francoskih študentov in profesorjev so skupno pozvale na enotensko stavko kot protest zaradi težkih delovnih razmer, ki spremljajo visokošolski pouk. Stavka naj bi se začela 25. novembra.

SOVJETSKI KOZMONAVTI V INDIJI — NEW DELHI. Sovjetski kozmonavti Valentina Nikolajeva-Terškova, Andrej Nikolajev in Valerij Bikovski s soprogo so danes na poti po državah jugovzhodne Azije prispeli v New Delhi.

Pa še to

NEPOZABNE IGRACKE — V Buckinghamski palači so zastavili igracke, s katerimi sta se igrali kraljica Elizabeta in njena sestra princesa Margareta. Nepozabne igracke so tako postale med Zena znanega ministra Butlerja je priznala, da laže zasluge, če ima pri sebi medvedca, s katerim se je igrala kot otrok, njen mož pa brani v garderobi velikega kometega psa na kolesih.

ČUDEŽ NARAVE

„Kože nam ne boste odrli“

Razgovor sovjetskega premiera z ameriški poslovnimi ljudmi

V Moskvi se je mudilo dvajset ameriških poslovnih ljudi. V Kremlju jih je sprejel premier Hruščov in med njimi je tikel zanimiv, včasih zaedljiv, vsekakor pa prirčen pogovor. Sovjetski premier se je po svoji navadi šegavo dotaknil domala vseh vprašanj, ki zadevajo odnose med ZDA in ZSSR pa tudi širše mednarodne odnose.

Hruščov je predlagal razširitev gospodarskih odnosov med Ameriko in Sovjetsko zvezo.

»Če želite profite, potem ponudite opremo,« je dejal. »Opremo za tovarne umetnih gnojil in opremo za tovarne, ki proizvajajo naprave za uničevanje plevela...«

»Krediti niso potrebni. Od vas ne zahtevamo kapitala. Kapitala imamo dovolj. Naše ministrstvo za finance bo zagotovilo kredite. To ni odvisno od vaših želja...«

Ko so ga ameriški gosti po vpraševali po kitajsko-sovjetskem sporu, je sovjetski premier dejal:

»Ne mešajte se v to stvar. Našli bomo način, da se o tem pogovorimo s Kitajci. Mislim, da vam ni mesta v taki diskusiji... Spor med nami in Kitajci je poznana stvar in smo zaradi njega zasrbljeni. Delamo vse, da bi spor prebrili... Toda vi se ob tem sporu veselite in delate vse, da bi se še poglubil... Zato ne sprašujte o teh stvareh, kajti spor zadeva samo nas in Kitajce.«

Potem, ko je na nekaj vprašanj o berlinskem zidu in nedavnem incidentu na avtomobilski cesti, ki vodi v zahodni Berlin odgovoril: »Če me boste zbadali s ježem, vam bom vrnil s ježevci...« se je spet vrnil k trgovini:

»Če ne želite trgovine z nami, je seveda to vaša stvar. Mi lahko shajamo tudi brez trgovanja z vami, ker lahko trgovamo z Zahodno Nemčijo, Italijo, Združenim kraljestvom in Japonijo ter mnogimi drugimi državami; in to pod dobrimi pogoji.«

»V Združenih državah je veliko takega, kar bi nas zanimalo, oziroma, kar bi kupovali.« Ko so ga vprašali, kaj bi Sovjetska zveza prodajala Ameriki, je sovjetski premier odgovoril: »Mislim, da vam ne bi mogel kaj posebnega odgovoriti. Če bi se pojavilo kakšno posebno vprašanje, menim, da bi bilo najbolje, če se obrnete na ministrstvo za zunanjo trgovino.« Potem pa je nadaljeval: »Od vas seveda ne bomo zahtevali, da bi nam prodali vaše rakete, iz preprostega razloga, ker mislimo, da so naše boljše. Vi pa menite, da so vaše boljše. Zato živimo vsak v svojem prepričanju.«

Ko je govoril o tem, da bo Sovjetska zveza pokopala Združene države, je dejal:

»Vi predstavljate industrijske in finančne kroge Združenih držav, ki so najboljše v današnjem svetu. Trenutno smo mi na drugem mestu. Želimo vas dosegati in prevzeti prvo mesto, toda ne z vojno, niti tako, da bi vas na kakršen koli način uničili.«

O položaju v sovjetskem kmetijstvu je dejal: »Tu ne gre za kapitalistični ali socialistični sistem. Gre enostavno za to, da proizvajajo Združene države več umetnih gnojil, več uničevalnih sredstev za plevel, več kmetijskih sredstev za zatiranje poljskih škodljivcev...«

Na vprašanje, ali bo Nemčija združena se za življenja generacije in ali se bo nekaj sovjetskih čet umaknilo iz DR Nemčije, je N. S. Hruščov odgovoril:

»Nismo v Nemčiji zato, da bi si zagotovili kake ekonomske prednosti. Z gospodarskega vidika nas čete v Nemčiji ne zanimajo.«

Delavci

dobe stalno zaposlitev pri podjetju

»SLOVENIJA-VINO«

LJUBLJANA

Frankopanska 11

Zgledite se osebno ali pismeno v kadrovske oddelku podjetja.

10350

Natančen sistem dogovarjanja

Vpliv vlade Švicarske konfederacije na gospodarsko življenje

Formalno gledano, vlada Konfederacije petindvajsetih švicarskih kantonov nima ravno posebno širokih pooblastil, zlasti ne v gospodarstvu, saj se temeljne pravne določbe o pristojnosti države niso spremenile že od leta 1848. Celo poskusi, da bi povečali število članov vlade, se niso posrečili, tako da ima še zmerom samo 7 članov. V praksi pa se je vendarle marsikaj spremenilo. Vpliv vlade Konfederacije na gospodarsko življenje države se nenehno veča, tako da je, kar zadeva bistvene probleme, odločilen.

Najzanimivejša plat tega vpliva je, kako deluje vlada na podlagi natančnega mehanizma posvetovanj, prepričevanj in dogovarjanj z gospodarskimi in družbenimi čimtelji. Ta mehanizem je velik pomembnejši kot pa vladni dekreti. Sploh dejanskega vpliva vlade ni mogoče neri po njenih relativno redkih dekretih, pač pa predvsem po vplivu omejenega mehanizma v celotnem gospodarskem življenju države.

Pred časom je švicarska Konfederacija ugotovila, da je prevelik vpliv tistega dela tujega kapitala, ki se v švicarskih bankah nalaga na kratke časovni rok. Takšno kratkotrajno prihajanje in odhajanje tujega kapitala je povzročilo številne neugodne posledice v splošnem finančnem položaju, čeprav so bile in so še švicarske banke zelo zainteresirane tudi za to vrsto tujega kapitala. Glede na splošne finančne interese države je vlada imela za potrebno, da posreduje. Preko Narodne banke je sklicala konferenco predstavnikov vseh bank. Na konferenci so obravnavali posledice kratkoročnega prihajanja tujega kapitala.

Sprejeli so vladno stališče o določenih prepovednih ukrepih. Švicarske banke so strokovnjaki švicarske vlade menijo, da so s sedanjim gospodarsko konjunkturo šil predaleč. Švicarsko gospodarstvo je postalo preobutljivo za sleherni morebitno neugodno spremembo na svetovnem trgu. Vlada meni, da je treba nekako zavrti konjunkturo in predvsem zmanjšati investicije. S takšno namero se je, spet po posredovanju Narodne banke, obrnila na vse švicarske banke s priporočilom, naj zmanjšajo kredite, to je, naj močno zaostrijo pogoje v zvezi z dajanjem kreditov. Tudi to vprašanje so obravnavali in reševali s kon-

sultacijami, prepričevanji in dogovarjanji. Na posebni konferenci predstavnikov švicarskih bank so sprejeli priporočilo, da je treba bančne kredite za nove investicije zmanjšati za 40%. Četudi švicarska vlada o tem ni izdala nobene posebne določbe ali predpisa, je vendar nedvomno, da se bodo vse švicarske banke dosledno ravnale po določbah tega gentlemenškega sporazuma, kakaj poslovna morala je glede tega med švicarskimi bankami in gospodarstveniki vsekakor na zavidljivi višini.

Švicarska vlada pa lahko tudi drugače vpliva na gospodarsko gibanje v državi. Eno od teh zelo pomembnih sredstev je vsekakor ekskluzivna pravica vlade, da določa kvote tujih delavcev. Spriče dejstva, da je vlada pricahna, da sedanja visoka gospodarska konjunktura, ki se kaže tudi v tem, da zaposluje švicarsko gospodarstvo osomsto tisoč tujih delavcev, ni povsem normalen pojav in da kot tak niti ni doela zdrav, menijo vladni eksperti, da se je treba upreti zahtevam industrialcev po nadaljnjem povečanju števila tujih delavcev. Švicarska vlada se ukvarja s mislijo, da ne bi dovolila povečati števila delavcev in nasilnih tujih delavcev preko sedanjega ravni. S takimi omejitvami bo vsekakor lahko odločilno zavirala konjunktura gibanja v gospodarstvu. Vendar pa namerava tudi ta sklep sprejeti potem, ko se bo vsestransko posvetovala in pogovarila z gospodarskimi in družbenimi čimtelji.

JOŽE SMOLE

Aretacije veleposestnikov v Iraku

Upirali so se izvajanju agrarne reforme na jugu države

Iraška vlada je nedavno ukazala aretirati 25 veleposestnikov zaradi nasilja nad kmeti in uboja štirih kmetov. Veleposestniki izvirajo iz južnih delov države, s področji Divanije in Nasirije, kjer so bile nedavno kmečke demonstracije. V eni izmed teh demonstracij je sodelovalo 50.000 kmetov.

V Bagdadu poudarjajo, da je kmečke demonstracije po privolitvi vlade organizirala federacija iraških kmetov. Prav tako poudarjajo, da so se aretirani veleposestniki upirali izvajanju agrarne reforme, po kateri bi morala svojo zemljo izročiti kmetom.

Po poročilih, ki so prihajala iz Iraka v zadnjih tednih, so v južnih področjih države odkrili tudi protivladno politično strujo. Toda čeprav so poročila o tej aktivnosti potrjena, še zmerom ni jasno, kdo je sodeloval pri tem. V Bagdadu so uradno sporočili,

da bodo kmalu sodili reakcionarni skupini politikov in oficirjev, ki so pripravljali državni udar. Svojo glavno oporo so imeli med veleposestniki z juga.

Hkrati so iz Bagdada sporočili o novih aretacijah pripadnikov arabskega nacionalističnega gibanja. Bejrutski predstavniki te organizacije trdijo, da so v Iraku aretirali več kot 3000 njihovih pristavev in da so jih deset ubili.

(TANJUG)

NADALJUJE SERIJO NOVIH RADIJSKIH SPREJEMNIKOV

DODOBNA IN ELEGANTNA OBLIKA TER ODLIČNA KAKOVOST RADIJSKEGA SPREJEMNIKA STA DOKAZ NOVIH DOSEŽKOV V RADIO-EHNIKI

CENA 34.000 DIN

Toska

ELEKTRONSKE INDUSTRIJE - NIŠ

Izseljenci

in domovina

Jugoslovanski izseljenci v Argentini za Skopje

Jugoslovanska patriotska komisija v Argentini, s sedežem v Buenos Airesu je izdala mesečno poročilo o septembrski akciji za pomoč izseljenkim družinam Skopju, iz katerega je razvidno sledeče:

V Comodoro Rivadavia, ki je 1700 kilometrov oddaljen od Buenos Airesa, se še vedno nadaljuje akcija jugoslovanskega podpornega društva.

Jugoslovansko podporno društvo iz Mendoza, ki je oddaljena 1100 kilometrov, je poslalo v Buenos Aires 25.000 pesovov in s tem delno zaključilo akcijo.

V Cordobi (800 kilometrov) je Slovensko podporno društvo poslalo 19.000, Jugoslovansko kulturno združenje in G. Miodrag Petrović pa 26.700 pesovov.

V Mar del Platí sta G. Božić Kučan in G. Martin Kob- se zbrala 19.200 pesovov.

V središču jugoslovanske izseljenstva Rosario, ki nahaja v pokrajini Santa Fée, se akcija uspešno nadaljuje, prav tako tako v Villi Muguet, kjer jo vodi Jugoslovansko podporno društvo, ki pošilja občasne zneske.

Tudi iz daljnega Chaca — (1800 kilometrov od Buenos Airesa) so sporočili, da tamkajšnja Kmetijska zadruga zvezo pridelavcev bombaža nadaljuje z zbiranjem prispevkov.

Naši rojaki iz antarktičnih krajev blizu Magellanove otočine, v Santa Cruz, Chubutu in na Ognjeni zemlji pa pošiljajo svoje prispevke jugoslovanskim izseljenkim organizacijam v Čilu. Ker je razdalja prevelika (2000 kilometrov) so se tudi izseljenci iz severnega dela tropične cone odločili, da bodo zbrane zneske izročili jugoslovanskim društvom v Čilu in Boliviji.

V Buenos Airesu in okolici so priredili široko akcijo in ob priliki vasadae v Dock Sudu (blizu Buenos Airesa) zbrali 18.793 pesovov. Na tej prireditvi sta govorila tudi jugoslovanski veleposlanik dr. Lazar Latinović, ki se je že pripravljal na svoj odhod v Beograd in konzul G. R. Strelec. Argentinski - slovensko društvo »Zarja« je po Zdrženju holandski banki poslalo 20.000 pesovov. Slovenski društvi »Ljudski odrev in »Podporno društvo«, kakor tudi jugoslovanska folklorna skupina »Jorgovane« iz Dock Suda pa akcijo še nadaljujejo.

6. oktobra je Komisija za pomoč Skopju (predsednik Feliks Janšek, tajnik Amador Blažina, prvi blažnik Ivan Mihajlović, drugi blažnik Ivan Prodan, odbornik Rodolfo Subiotto, Nestor Skof, Arturo Benedicini in Mateo Ljubčić) priredila festival, ki je imel med izseljenici velik uspeh. V okviru te prireditve so predvajali filma o potresi v Skopju in o »Rodni grudi«. Poleg tega sta nastopila folklorna skupina »Jorgovane« iz Dock Suda in združeni slovenski pevski zbor, ki je štel več kot 60 glasov. Zveševselivo je zlasti zadnje delstvo, kajti po dolgih letih je spet enkrat enotno zadržala slovenska pesem. Na prireditvi je bil povabljen tudi dr. Arturo Illia, ki je nekaj dni kasneje prevzel predsedstvo države, vendar se je na žalost zaradi predhodnih obveznosti ni mogel udeležiti. Poslal je pismo opravičilo ter s tem izkazal pozornost organizatorjem prireditve.

Akcija, ki jo je organizirala Patriotska komisija s pomočjo Jugoslovanske radijske oddaje in časopisa »Lipec« v pomoč makedonskim bratom je tako kot med preteklo vojno vnovič združila jugoslovanske izseljenice.

Vse hvale vredno je tudi delo posemeznikov, odborov in komisij za pomoč Skopju, ki se aktivno udeležujejo po vsej republiki. — Hvala za prispevke in delo!

Obletnica

»kristalne noči«

Ob 25. obletnici »kristalne noči«, ko so nacisti začeli akcijo za iztrebitve Židov, je bila v Berlinu slovesna komemoracija, med katero so položili venca na spominski grobnico 55.000 židovskih žrtev. Pri tej priložnosti so predstavniki židovske občine in politični funkcionarji v vzhodnem Berlinu opozorili javnost na tragične dogodke pred 25 leti, ko so nacisti v Berlinu in po vsej Nemčiji poškodovali 191 sinagog, barbarsko demolirali 7500 židovskih trgovin in aretirali 30 tisoč Židov.

Podobne komemoracije so bile včeraj tudi v zahodnem Berlinu, kjer so položili venca na grobnice žrtev nacističnega nasilja. Ob tej priložnosti je zahodnonemška televizija pripravila posebno oddajo, s katero je obudila spomine na strahote »kristalne noči«.

Razgovori o statutih

Naštevati občinske svete?

Na vprašanje, ali naj že v občinskem statutu točno naštevajo občinske svete, ali pa naj njihovo ustanavljanje, združevanje in ukinitje prepustijo občinski skupščini, si ponekod še niso dokončno odgovorili.

Nekateri so mnenja, naj bi v statutu določili le vlogo oziroma pristojnosti in naloge svetov, odprto pa naj bi pustili možnost, da bi občinska skupščina sama s svojimi odloki lahko ustanavljala nove ter ukinala ali združevala obstoječe svete. Prednost te rešitve vidi v tem, da bi bilo lahko bolj gibljivo, če bi se pokazala potreba po reorganizaciji svetov, ker v takem primeru ne bi bilo treba spreminjati občinskega statuta.

Drugi pa sodijo, da se take rešitve najprej predvsem v istih občinah, kjer se niso dovolj temeljito proučili dosedanje izkušnje in perspektive, ter jim se ni jasno, koliko svetov naj bi bilo pri občinski skupščini; odločitev torej odlašajo ter se zato namigujejo k olajšnim rešitvam v statutu. Po teh mnenjih pa naj bi se v statutih ne izogibali naštevanju svetov, ker je naloga statuta, da konkretno določi osnovno strukturo samoupravljanja v občini, sestavi pa tudi strukturo sveta, ki naj bi svet občinske skupščine.

Osnutki občinskih statutarjev povzamejo ustavna določila, po katerih so sveti občinski izvršni organi občinskih skupščin in organi samoupravljanja na njihovem delovnem področju. Toda le nekateri statuti konkretnizirajo vlogo svetov kot samoupravnih organov, ki naj bi tesno sodelovali predvsem tudi z organi samoupravljanja na njihovem delovnem področju.

Tako bomo v osnutku statuta občine Jesenice, da so na sejo sveta lahko vabljene tudi predstavniki delovnih in drugih organizacij ter občani. Podobno določilo vsebuje tudi radovijski statut. Še konkretnjeje usmeritev zasledimo v osnutku statuta občine Ljubljana-Center, ki pravi: Sveti sodelujejo z organi državnega upravljanja in samoupravljanja ter društvenimi organizacijami tako, da se z njimi posvetujejo v pomembnejših zadevah z njihovega delovnega področja, jih vabijo na seje ter uporabljajo druge oblike povezovanja.

Mnogi drugi osnutki občinskih statutarjev pa se zdijo v tem pogledu še precej neizdelani, predvsem v tistih občinah, kjer sveti občinske skupščine tudi v svoji praksi še ne sodelujejo dovolj z drugimi organi samoupravljanja. V takšnih primerih so občinski sveti najpogostejši predvsem od sugestij ljudi iz občinske uprave, kar jim otežuje iskanje vsestransko ustreznih, bolj življenjskih rešitev. Po drugi strani pa takšna izoliranost občinskih svetov po svoje negativno vpliva tudi na razvoj celotnega samoupravljanja na njihovih delovnih področjih. M. Z.

O formalnih in vsebinskih težavah pri oblikovanju statutarjev je v zadnjem času namreč razpravljalo okrajni sindikalni svet. Ta je posvetil tej tematici prvi popoldniški sestanek v septembru ter zadnjo sejo predsedstva, razen tega pa preko občinskih svetov redno spremlja delo na tem.

Na okrajnem svetu menijo, da je glede na to, da je zakonski rok za sprejetje statutarjev 9. aprila 1964, zdaj skrajni čas, da se tiste delovne organizacije, ki so doslej za ostale, resno lotijo dela ter se nehalno izgovarjati bodisi na volitve, bodisi na dopustne pomoči Skopju, pomankanje kadra ite.

Res je, da se v zadnjem času stanje nekoliko popravilo, vendar velja to predvsem za večja podjetja, pa tudi med temi je še nekaj takih, ki sije spajanje pravilne. Pri manjših delovnih organizacijah imajo razumne težave zaradi pomanjkanja usposobljenih kadrov. Zato bi jim morali pri sestavljanju statutarjev pomagati — ne pa delati namesta njih — strokovna društva in gospodarska zbornica. Vendar je za zdaj prišlo na pomoč le go-

spodarska zbornica, ki je izdelala nekakšne teze, ki si sicer menda niso niti najboljše niti najbolj originalne, vendar je zbornica pokazala več pripravljenosti kakor posamezna društva, ki se doslej niso vključili v delo okrog statutarjev. Zbornica je sestavila tudi več podkomisij, ki bodo vodile razprave o problemih sorodnih organizacij.

Na občinski ravni spremljajo pripravljane statutarjev občinski sindikalni sveti, ki so imeli do pred kratkim tudi svoje komisije za statutarje. Pred kratkim pa so v večini občin njihovo delo prevzele komisije pri občinski skupščini, ki pa še vedno tesno sodelujejo s sindikalnimi sveti.

Na okrajnem svetu tudi menijo, da organi upravljanja v podjetjih ne spremljajo dovolj intenzivno izdelovanje statutarjev. V glavnem so se zadovoljili s tem, da so imenovali statutarne komisije, vendar pa niso niti razpravljali o osnovnih problemih niti niso usmerjali dela komisij.

Najbolj nemoteno poteka delo ob statutih tam, kjer imajo tako organizacijsko kot ekonomsko poslovanje in samoupravljanje dobro urejen, kjer tudi vedo, kaj hočejo doseči v perspektivi. Tu jim ni treba storiti drugega kot da uzakonijo sedanje stanje ter nakazuje nadaljnji razvoj.

Po istem načelu pa delajo tudi marsikje, kjer je v praktičnem delu še mnogo pomanjkljivosti. To velja zlasti za take delovne organizacije, ki so samoupravljanje razvijale samo formalno. V njihovih statutih je zlasti mnogo nejasnosti v zvezi z odnosi med ekonomskimi enotami in podjetjem, pristojnostmi organov upravljanja v enotah itd.

Prav tako so marsikje zelo pomanjkljivo obdelani členi o načelih oblikovanja delitve čistega in osebnega dohodka in to spet zlasti tam, kjer je delitev tudi v praksi slabo urejena.

Zlasti slabo — ali pa sploh ne — so obdelani členi o odnosih med delovnimi organizacijami in komunjo. To pa je deloma razumljivo, ker je to tudi stvar komun, zato bi kazalo usklajevati razpravo o obravnavanju tega problema v občinskih statutih in statutih delovnih organizacij.

Podoben težave imajo tudi v šolstvu in zdravstvu, kjer je največja negotovost pri financiranju, ki marsikje še ni urejeno. Res pa je tudi, da se prav na tem področju na to preveč izgovarjajo in zanemarijo celotno delo o statutih. A. NOVAK

Ob formalnih in vsebinskih težavah pri oblikovanju statutarjev je v zadnjem času namreč razpravljalo okrajni sindikalni svet. Ta je posvetil tej tematici prvi popoldniški sestanek v septembru ter zadnjo sejo predsedstva, razen tega pa preko občinskih svetov redno spremlja delo na tem.

Na okrajnem svetu menijo, da je glede na to, da je zakonski rok za sprejetje statutarjev 9. aprila 1964, zdaj skrajni čas, da se tiste delovne organizacije, ki so doslej za ostale, resno lotijo dela ter se nehalno izgovarjati bodisi na volitve, bodisi na dopustne pomoči Skopju, pomankanje kadra ite.

Res je, da se v zadnjem času stanje nekoliko popravilo, vendar velja to predvsem za večja podjetja, pa tudi med temi je še nekaj takih, ki sije spajanje pravilne. Pri manjših delovnih organizacijah imajo razumne težave zaradi pomanjkanja usposobljenih kadrov. Zato bi jim morali pri sestavljanju statutarjev pomagati — ne pa delati namesta njih — strokovna društva in gospodarska zbornica. Vendar je za zdaj prišlo na pomoč le go-

Zabeleženo

Parna kopel à la JZ

Pred dnevi, ko sem se vrnila iz Italije, sem v Veroni vstopila v jugoslovanski vagon mednarodne kompozicije vlaka, ki pripelje v Ljubljano okrog štirih zjutraj. V oštari je bilo dovolj in dobila sem udoben sedež pri oknu. Prve pol ure vožnje je bilo vse v redu, potem pa je v kupeju postajalo vse bolj vroče. Okna ni bilo mogoče odpreti, kajti zunaj je bilo kot iz škefa. Poskušala sem regulirati gretje, vendar vročina ni poenotila. Malo sem odprla okno, toda v hipu je bilo vse mokro po tleh. Spet sem začela premikati vzvod za gretje, toda brez uspeha. Tedaj je prišel mimo spretnik in sem ga prosila, če bi morda on lahko pomagal, kajti v vagonu je bilo tako vroče, da se ni dalo dihati. Spretnik se je nasmehnil in zmalaj z rameni: »Zal ne morem nič. Pri teh vagonih ni mogoče prav nič narediti. Ne samo, da ni mogoče regulirati gretja, temveč je celo tako, da je en kupe stane dvakrat več, drugi pa mrzel. Prav čudim se, da take vagonne vključujejo v mednarodne kompozicije.«

Lahko si mislite kako mi je bilo neprijetno. V kupeju namreč nisem bila sama. Sopotnik — delavec iz Genove, ki se je vozil v Sisk, kjer naj bi pomagal pri montiranju nekake italijanske stroje v naš rafineriji nafte — je vedel, da sem Jugoslovanka, zato ni ničesar pripomnil na spretnikov odgovor. Tudi v drugih kupejih so si potniki skušali na vse načine pomagati, da bi se rešili nezaželenih parne kopeli, toda zaman.

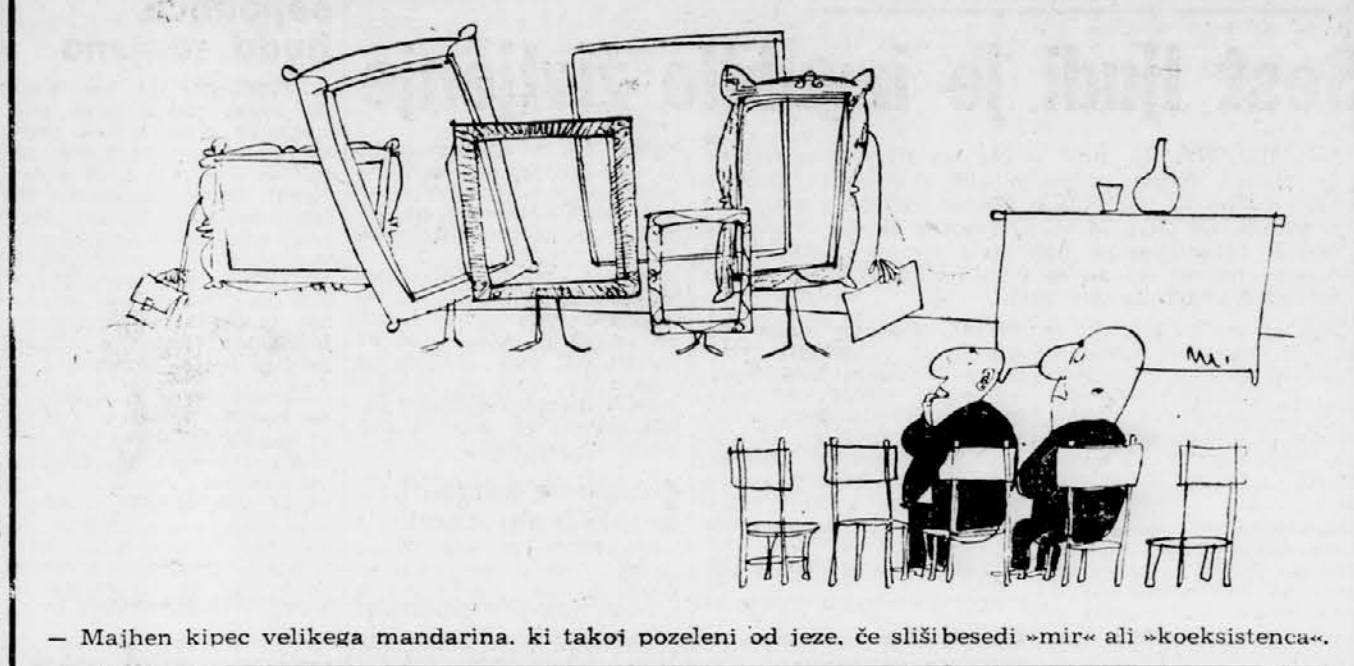
Mar je res potrebno, da si na ta način kvarimo vozel v tužini? A. STANOVNIK

20-letnica smrti Tončke Čečve

TRBOVLJE, 10. nov. — Nocoj je bila na Kleku nad Trbovljami v rojstnem kraju heroja Tončke Čečve spominška svečanost ob 20-letnici njene smrti. V besedi in pesmi so člani DPD Svoboda Center iz Trbovlje in prosvetnega društva s Kleka prikazali življenjsko pot in delo narodnega heroja Tončke Čečve. Ob tej priložnosti so sijavostno odprli tudi novo dvorano za kulturne prireditve v novo zgrajenemu domu Tončke Čečve. B.

Osnovna šola dr. Vita Kraigherja, Ljubljana-Bežigrad, Trg 9. maja 1. razpisuje delov. mesto snožilke. Nastop službe takoj. Dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov. 10476

MILAN MAVER: DNEVNI RED

Ob mesecu boja proti alkoholizmu

Še premalo učinkoviti ukrepi

Mnogi priporočajo zakon o obveznem zdravljenju alkoholikov

Iz leta v leto organiziramo mesec boja proti alkoholizmu, proti temu zahrbtnemu družbenemu zlu, ki povzroča prepad celih rodov, ogroža telesno in duševno zdravje, saj je visok odstotek degeneriranih otrok iz družin alkoholikov. Uspehi te akcije pa so dokaj relativni.

Težavno bi bilo oceniti, koliko je v Sloveniji stvilo tistih, ki bi jih v mednarodnih merilih prištevili med kronične alkoholike in koliko je konkretna gospodarska škoda, ki jo trpi naša celotna družba. Problem je zelo zamotan, saj njegovi negativni vplivi segajo globoko na gospodarsko in družbeno področje, razen tega pa na običajni ni enotne ustrezne evidence. Sprito takem položaju so le podatki o 2221 kroničnih alkoholikih, ki so ogrožali sebi in svoje okolje in so imeli z njimi ter z njihovimi družinami opravka občinski organi socialnega varstva. Družine teh evidenciranih alkoholikov imajo 4200 otrok, med katerimi pa je 2130 duševno defektivnih, 63 telesno defektivnih, 210 jih je zapadlo v kriminal, 2492 jih je vzgojno in moralno ogroženih, v rej je 367, v raznih zavodih pa 231 otrok. Podatki, ki nadalje kažejo, da so leta 1959 občinski ljudski odbori dajali družinam alkoholikov 14,5 milijona dinarjev podpora, za oskrbne otrok v rej in socialnih zavodih pa 34,5 milijona dinarjev.

Ze ti nepopolni podatki zgovorno pričajo o veliki moralni in materialni škodi, po opozorilo, kako resen problem je v naši družbi skopnost alkoholizem.

Kako zdravijo v Vojniku?

Oddelek za zdravljenje alkoholikov je tudi v Vojniku, v sklopu oddelka celjske bolnišnice za živčne in duševne bolezni. Od leta 1960, odkar oddelek za alkoholike obstaja, je šlo skozi nekaj 2000 alkoholikov, pretežno iz celjskega okraja pa tudi iz drugih krajev Slovenije.

Kot povsod, so tudi na tem oddelku zabeležili največje uspehe pri tistih alkoholikih, ki pridejo na zdravljenje na svojo željo. V bolnišnici v Vojniku jih podvržejo najmodernejši metodi zdravljenja, žal pa morajo zaradi navala zdravljenj omejiti na najnujnejši čas. Pri tem zdrav-

ljenju je poglavitno sodelovanje in volja pacienta in ker je prav volja običajno šibka, potrebuje zdravstvena služba pri zdravljenju alkoholikov vrsto pomočnikov. To so predvsem njihove družine, očke, kjer delajo in vsa družba. Zelo dobro povezuje ima oddelek tudi s protialkoholno posvetovalnico v Celju, ki kontrolira, če se zdravljen alkoholik vzdržuje, jejo pijačo, razen tega pa sodeluje tudi z organi socialnega varstva in celjskim centrom za rehabilitacijo invalidov. V sklopu oddelka za zdravljenje alkoholikov v Vojniku je tudi delovna terapija, razpolagajo z mizarstvo, ključavničarstvo, čevljarstvo in krojaško delavnico. Razen tega pa opravljajo pacienti tudi druga dela.

»Zdravstveni delavci stori- mo pri tem svojo dolžnost, je dejal predstojnik oddelka dr. Milos Ščeloušek. »Toda, če hočemo odgovoriti na vprašanje, ali so razne akcije kot na primer mesec boja proti alkoholizmu uspešne, moram odgovoriti, da so na dokaj šibkih tleh. Ne le, da se pijača ponuja na vseh koncih in krajih, predvsem pogrešamo zakon o obveznem zdravljenju alkoholikov, zlasti alkoholikov povratnikov, katerih zdravljenje je v sedanjem sistemu neučinkovito.«

»Zakon je nujen«, pravijo tudi v Ljubljani. Podobnega mnenja, namreč o nujnosti takega zakona, so tudi na ambulant za zdrav-

ljenju alkoholikov na ljubljanski polikliniki. Izkušnje te ambulante, kjer se je v minulih desetih letih zdravilo 2210 alkoholikov, odkrivajo, da je od ene tretjine resničnih prostovoljcev, kjer je uspeh zdravljenja 90-odstoten in druge tretjine navidezni prostovoljcev — s 50 odstotki uspeha — le ena tretjina takih, ki odklanjajo zdravljenje, če se mu pa podvržejo, je uspeh enak ničli. Za take, ki so torej globoko zapadli v alkoholizem in ki so jih še večkrat, a brezuspešno zdravili po nekaj tehničnih ukrepih, bi bili potrebni zavodi, kjer bi se zdravlili in delali ter tako vsaj delno pripeljali za svoje in za vzdrževanje svojih družin.

Dva tipa zavodov za alkoholike. Ugotavljamo, da je problem pobijanja alkoholizma zelo zapleten, v mesecu boja alkoholizma bi morda kazalo razmisliti o konkretni izpolnitvi naše zakonodaje, da bi imeli v rokah učinkovite orozje. Pregledali naj bi tudi možnost, kako bi prišli do ustreznih zavodov za alkoholike.

Republiški sekretariat za soc. varstvo ima predlog za dva tipa zavodov za alkoholike. Zavržemo se za odprte sanatorije, kjer bi se zdravlili psihonevrotični in resocializirali nevrotični alkoholiki, ki še niso daleč v procesu alkoholizma, in pa zaprte delovne zaščitne domove, za socialne in delinkventne alkoholike. M. ROBEK

Nova uredba

Medtem ko je bila lani uredba o zaključnem računu za leto 1962 objavljena šele konec leta, so letos gospodarske organizacije dobile ustrezne predpise že mnogo prej. Uredba o zaključnem računu gospodarskih organizacij za leto 1963 je objavljena v Uradnem listu SFRJ št. 44, prinaša nekatere bistvene spremembe dosedanjih predpisov. Za predložitev zaključnega računa sta določena dva roka, in sicer 31. januar in 15. februar (doslej je veljal za vse gospodarske organizacije rok do 15. februarja). Do 31. januarja bodo morale dostaviti Službi družbenega knjigovodstva svoje zaključne račune gospodarske organizacije, ki plačujejo svoje obveznosti do družbene skupnosti pasivno, nadalje gospodarske organizacije za projekiranje, trgovinske gospodarske organizacije na drobno v rednem obratu, ki imajo manj kakor tri obratne in poslovne enote, ne glede na to to, ali samostojno ugotavljajo dohodek in plačujejo prispevek iz dohodka (tu niso mišljene veleblaznice) ter naposled gospodarske organizacije za zaposlovanje inženjerskih firm, gospodarske organizacije za pospeševanje zunanjetrgovinske obratnosti, gospodarske organizacije za trgovinske storitve, obrtne gospodarske organizacije, ki opravljajo osebne in druge storitve z rednim obratom, znanstvene ustanove ter banke in hranilnice. Vse ostale gospodarske organizacije morajo zaključni račun predložiti najkasneje do 15. februarja. Podaljšanje roka lahko v izjemnih okoliščinah primerih odobri Služba družbenega knjigovodstva, toda le do 1. marca (doslej do 15. marca). V novi uredbi so za ostre denarne kazni za neupoštevane sredstev v zaključnem računu zaradi imovinskih koristi. Ta denarna kazna znaša za gospodarske organizacije do 2 milijona dinarjev, za odgovorne osebe pa do 100.000 din.

Gračnina dejavnost na višku sezone

V septembru je vrednost gradbenih del v Sloveniji po podatkih republiškega zavoda za statistiko dosegla doslej največji mesečni obseg. V tem mesecu je znašala vrednost opravljenih gradbenih del 9,3 milijarde dinarjev, nasproti 7,2 milijarde dinarjev v lanskem in 5,8 milijarde dinarjev v predlanskem septembru. V primerjavi z lanskim istim mesecem je znašala povečanje 32 %, kar je deloma pripisati višjim cenam, vendar se je tudi fizični obseg del precej povečal, saj so delavci pri graditvah opravili 6,82 milijona delovnih ur, kar je za 16,5 % več kakor v lanskem septembru. Število zaposlenih delavcev pri graditvah, ki je v avgustu doseglo največje stanje oziroma 34.000, pa se je v septembru zmanjšalo na 32.600, vendar je bilo za 14 % večje kakor lani v tem mesecu.

Podatki za devetmesečno obdobje pa nam povedo, da je skupna vrednost opravljenih gradbenih del od začetka leta dosegla 61,1 milijarde dinarjev nasproti 47,9 milijarde dinarjev lani in 45,4 milijarde dinarjev predlanskem v enakem obdobju. Povečanje v primerjavi z lanskim istim mesecem znaša 28 % (pri gospodarskih objektih 37 %), pri negospodarskih 18 %). Dejansko povečanje fizičnega obsega gradbenih del pa se da približno oceniti. Če upoštevamo podražitev del in povečanje opravljenih ur na gradbiščih za 16 % (pri naraščanju produktivnosti med uporabo mehanizacije lahko ocenimo, da se je fizični obseg gradbenih del povečal za več kakor 20 odstotkov).

Integracija v ladjedelstvo

Po dolgotrajnih razpravah in pripravih so tri največje naše ladjedelnice »Uljanika« v Pulju, »Tretji maj« na Reki in »Splits« v sklopi delavskih svetov ustanovile poslovno združenje »Jadransko«. Te tri ladjedelnice predstavljajo 80 % celotne proizvodnje jugoslovanske ladjedelne industrije. Združenje bo skrbelo za uspešno modernizacijo teh ladjedelnic, katerih zmogljivost naj se do leta 1970 poveča na 550.000 brt letno oziroma več kakor podvoji. Nadalje bo naloga združenja skrbeti za razvoj industrije, ki dobavlja opremo za ladje, tako da se bo pri gradnji ladij za izvoz zmanjšal delež tuje opreme od 50 na 10 do 15 %. Pri seriji ladij za Sovjetsko zvezo, ki je zdaj v gradnji, bo ta delež že zmanjšan na 30 %. V smislu pogodbe o ustanovitvi združenja bodo vse tri ladjedelnice enotno nastopale pri ponudbah inozemskim naročnikom.

Letošnji odkup pšenice in žitne

Po najnovejših podatkih Zveznega zavoda za statistiko je do konca septembra dosegel letošnji odkup pšenice in žit 1,20 milijona ton, kar je za 31 %, več kakor lani v enakem razdobju, pri čemer sta na družbeni sektor odpadli dve tretjini celotnega odkupa. Manjši pa je bil odkup ječmena in ovs. Pitane mlače žitne je bilo odkupljene nad 100.000 ton ali za 30 %, več kakor lani, pri čemer je bil udeležen družbeni sektor s 60 %, mesnatih prašičev pa 107.000 ton ali 9 % več. Manjši pa je bil odkup pitalet in mastnih prašičev.

Obeti za napredek gasilstva

Občni zbori treh okrajnih gasilskih zvez

Stalne oblike dela z mladimi

CELJE, 10. nov. V domu poklicnih gasilcev je bil dopoldne občni zbor okrajne gasilske zveze Celje, katerega se je mimo delegatov udeležil tudi glavni tajnik republiške zveze Vencislav Kolenc.

S posebno pozornostjo so obravnavali potrebo po enotni gasilski organizaciji, ki bo združevala poklicne gasilske enote, industrijske gasilske enote in prostovoljne gasilske društva. V skladu s tako organizacijo so v celjskem okraju že doslej pripravili občinske gasilske zveze in okrajno zvezo.

Na zboru so med drugim ugotovili, da je v okraju usposobljenih 5900 operativnih gasilcev ter da te vrste nenehno naraščajo s prilivom mladih. Tudi vodstvene kadra je več kot poprej. Pri vzgoji najmlajših se kaže izrazit napredek v tem letu.

V počastitev bližnjega kongresa gasilcev Slovenije bo v petek popoldne na Trgu svobode v Celju z... gasilcev. Teda bodo poklicni gasilci skupno z nekaterimi društvi uprizarili veliko praktično vajo. P. K.

Najvažnejša je modernizacija opreme

KOPER, 10. nov. — Na izredni skupščini okrajne gasilske zveze so predstavniki devetih občinskih gasilskih zvez in šestdesetih društev, ki štejejo okrog 4000 prostovoljnih in poklicnih gasilcev, živahno razpravljali o izboljšanju in moderniziranju požarno varnostne službe. Predvsem so naglasili potrebo po nabavi sodobnejše tehnične opreme in po ureditvi 26 gasilskih domov. V sedemletnem planu je za te namene predvidenih okrog 300 milijonov dinarjev. Zavzeli so se za nadaljnje razvijanje prostovoljnih gasilskih društev in ne samo poklicnih enot.

Potreben je reden dotok sredstev

MARIBOR, 10. nov. Na izrednem občnem zboru okraj-

ne gasilske zveze Maribor so po poročilu predsednika Avgusta Pšenčnika potrdili načrt koncepcije gasilske službe. Bili so mnenja, da bodo morale inspeksijske službe imeti tesnejše stike s požarno varnostno službo.

Razprava je pokazala, da bo treba v prihodnje doseči pri oblastnih forumih reden dotok sredstev.

Predsednik republiške gasilske zveze Metod Rotar je dal priznanje gasilski organizaciji mariborskega okraja, ki je ena številčno najmočnejših in funkcionalno najboljših okrajnih organizacij v Sloveniji. Za novega predsednika okrajne gasilske zveze so izvolili Janka Čaška, za poveljnika pa Toneta Benedičiča. M. K.

Zelo dobro so se uveljavili srednješolski krožki za matematiko in fiziko, o čemer pričajo tudi prva mesta udeležencev teh krožkov na repu-

Na šolah premalo matematikov

MARIBOR, 10. nov. — Si- nočnjega občnega zbora Društva matematikov, fizikov in astronomov SR Slovenije se je udeležilo nad 10 članov iz raznih krajev Slovenije. Iz poročila predsednika dr. Alojza Vadrnala in razprave je bilo razvidno, da je društvo sodelovalo pri izdajanju dr- štvenega glasila »Obzorje« za matematiko in fiziko ter pri knjižnici »Sigma«, ki jo izdaja Mladinska knjiga.

Zelo dobro so se uveljavili srednješolski krožki za matematiko in fiziko, o čemer pričajo tudi prva mesta udeležencev teh krožkov na repu-

bljškem in zveznem tekmoval- nju ter na matematični olimpiadi v Wrocławu.

Glede mature so poudarili, da uvajanje nove oblike mature čeprav je boljše kot dosedanja — sredi leta ni priporočljivo. Glede učbenikov so ugotovili, da jih na tržišču primanjkuje in da za nekatere predmete, kot na primer za geometrijo, ni avtorjev. Težave so tudi s kadrovsko zasedbo, saj je na primer v Ljubljani, kjer je stanje najboljše, na šolah le 50 % kvalificiranih moči za matematiko. M. K.

Na kratko

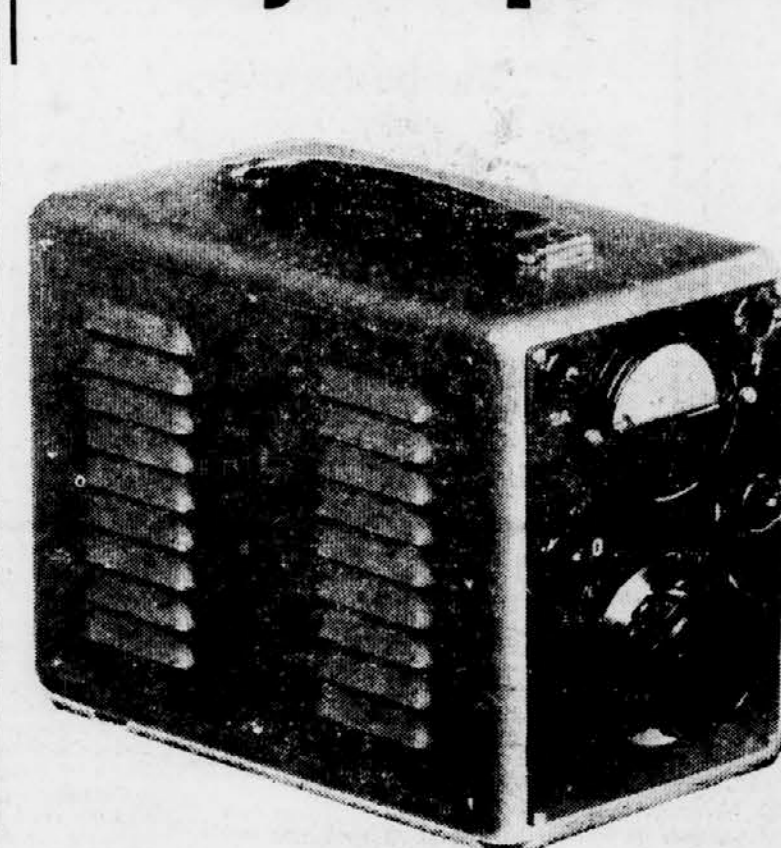
REKORDEN PRIDELEK OLIV — SPLIT. Ze več desetletij oljke niso tako bogato obrodile kot letos, ko računajo ob Jadrani na več kot 7000 vagonov oliv, iz katerih bodo dobili okoli 1300 vagonov olja. Nekatera drevesa bodo z 200 kilogramskim pridelkom kar desetkratno presegla letno povprečje.

AVTOMOBILSKA CESTA SISAK-KARLOVAC — KARLOVAC. Sedemletni plani komun obetajo, da bodo v naslednjih sedmih letih z okoli tremi milijardami sredstev komun in republiškega sklada zgradili 80 km dolgo avtomobilsko cesto od Siska do Karlova.

PREDOR ZA HIDROELEKTRARNO »SENJ« — KARLOVAC. Pred enim mesecem so v budoči hidroelektrarni »Senj«, ki bo izkoriščala energijo liških rek Čačke in Like, prebili 6 km dolg predor. Večraj so minirali prebili nov predor v dolžini 1525 m, čez kak mesec pa bo, kot računajo, eksplodirala zadnja mina tudi v predoru, ki bo dolg 2025 m.

MOŽNOSTI ZA ODKUP ZEMLJE — NOVI SAD. V pokrajinski skupščini so poslanci izrekli mnenje, da bi bilo prihodnje leto v Vojvodini mogoče odkupiti do 50.000 ha zemlje.

Nujno potrebno....!

PREISKAVO IZOLACIJE PO PREDPISIH NAPRAV MASI VSEH NIZKONAPETOSTNIH NAPRAV, STROJEV, SKLOPK, RELEJEV IN OSTALIH ELEKTRICNIH NAPRAV V PROIZVODNIH ORGANIZACIJAH, INSTITUTIH, LABORATORIJH, HTZ SLUŽBAH IN V GOSPODINSTVU — OMOGOČA

naprava za preiskavo izolacije TYP „A 8 N“

MOC 500 V
PRIKLJUCNA NAPETOST 220 V, 50 Hz
NAPETOST NA KONCIH
VISOKONAPETOSTNIH KABLOV: 0 — 3000 V
DIMENZIJE: 386 x 233 x 320 mm
TEZA Približno 18 kg

CENA 180000 DIN

ZA VSA POJASNILA PISITE NA NASLOV:

ELEKTRONSKA INDUSTRIJA NIŠ

TELEFONI: 20-16, 26-55, INT. 234.

ANGLEŽINJA MARY SHANNON — zmagovalka mednarodnega prvenstva Jugoslavije v namiznem tenisu v ženski konkurenci. Posnetek je s slavnostne razdelitve nagrad. 19-letna Angležinja prejema pokal našega lista.

VOJISLAV MARKOVIĆ — ZMAGOVALEC. Med posamezniki je v močni mednarodni konkurenci zasedel najvišje mesto naš Marković, ki je v finalu s izvrstno igro premagal Nemca Schöllerja.

RAZPOLOŽENI NAPADALCI — Nogometaši Famosa iz Hrasnice so bili žrtev odlične enajstorice Olimpije. Njeni napadalcii so bili tokrat izredno razpoloženi kakor že zlepa ne. Takšnih situacij (na sliki) je bilo večkrat zelo mnogo pred vrati gostov, ki pa so lahko kljub temu zadovoljni, da niso bili poraženi še huiše.

Nadaljevanje s prve strani

Avdo Humo

tehnologiji nuklearnih surovin. Povečale so se tudi možnosti za nabavo opreme za terenske raziskave in laboratorije. Tudi naša industrija je v sodelovanju z jadrskimi inštituti izdelala 5000 detektorjev. Postopoma so bile tako ustvarjene možnosti za hitrejšo in uspešnejše raziskave jadrskih surovin, pa tudi za njihovo proizvodnjo in predelavo. Kot rezultat raziskav so bila odkrita najmanjša jadrskih surovin v vrsti naših krajev. Ugovornih je bilo nekaj tisoč radioaktivnih anomalij, od tega nekaj sto takšnih z večjo intenzivnostjo. Tu na strani planini, kjer odpiramo rudnik urana in eksperimentalno napravo za predelavo uranove rude in proizvodnjo uranovega koncentrata, smo prišli najdlje. Jugoslavija je tako ustvarila med maloštevilne države na svetu, ki izdelujejo uranov koncentrat, enega najpomembnejših faktorjev za razvoj jadrskih energije. Naša država pa se je uvrstila tudi med tiste države, ki obvladujejo zapleteno tehnologijo jadrskih energij.

Ko je Humo govoril o pomenu jadrskih surovin, je poudaril, da se na tem področju obeta dinamičen razvoj. V svetu je težnja po stalnem zmanjševanju stroškov proizvodnje energije iz jadrskih gorilv. Vse to je zapletena kompleksna veriga, v kateri se prepletajo številni raziskovalno tehnološki in tehnološko proizvodni problemi, je dejal Avdo Humo. V marsičem iz okvira teh problemov smo pri nas dosegli že pomembne rezultate, treba pa bo še večjih naporov, da bomo zapleteno tehnologijo od kraja osvojili in s tem ustvarili pogoje za tehnološko ekonomsko eksploatacijo nuklearnih gorilv. Jadrsko energijo bo treba pravčasno zagotoviti z nadstirnim razvojem nuklearne energije. V neposredni prihodnosti bodo ob nadaljnji graditvi hidro in termoelektrarn tudi pri nas postale jadrskih elektrarn v vse pomembnejši energijske vir, dokler ne bodo navsezadnje iz ekonomskih razlogov postale osnovni vir energije.

Predsednik zvezne komisije za nuklearno energijo je potem naglasil, da analize, študije in doseženi rezultati govorijo za nujno vključitev jadrskih elektrarn v naš energetski sistem po 1970. letu. Prva elektrarna, je nadaljeval, bo zapleten in velik objekt. Za njeno dograditve bo treba angažirati vrsto strokovnjakov iz znanstvenih institucij, iz industrijskih razvojnih laboratorijev, iz industrijske, gradbeniške, projektantske organizacije itd. Seveda bo za ureditve naloge razen lastnega znanja potrebna tudi kooperacija in sodelovanje s tujino.

Te sobodne in kompletna-rne rudniške naprave, ki bodo danes začele obratovati, je zamej nadaljeval Humo, so primer sodelovanja znanstvenoraziskovalnega dela in gospodarstva. Kažejo pa tudi, da postaja za naše gospodarstvo, ki prehaja v višjo fazo svojega razvoja, znanstveno raziskovalno delo eden od glavnih faktorjev nadaljnje napredka. Hitrost, s katero prihaja do selekcije izdelkov na tržišču, je zasnovana na neprestani uporabi raziskovalnih rezultatov v proizvodnih procesih. Zato na današnji razvojni stopnji gospodarstva si ne moremo zamisljati nadaljnje napredka na osnovi kupovanja tujih izdelkov; saj bi to pomenilo stalno zaostajati za drugimi. Prav zato je za nadaljnji razvoj tako odločilnega pomena dvig splošnega znanstvenega potenciala države, kar je tudi pogoj za sodelovanje in kooperacijo s tujino.

Moskovski sporazum o prelovi jadrskih poskusov je osnova pričakovanih, po katerih bo jadrskih energija v prihodnje doživljala še hitrejši razvoj na področju milojubne uporabe. Velike količine jadrskih eksplozivov bi namreč lahko koristno uporabili kot gorivo v atomskih elektrarnah in za druge koristne namene.

Izhajajoč iz tega, smo v naši državi, uporabljajoč jadrsko energijo samo v mirne namene, usmerili vse sile v to, da bi institucije, ki se ukvarjajo z raziskavami na področju jadrskih energij, služile koristnim ciljem in za srečnejše ter boljše življenje naših ljudi.

Kopljite pod Staro planino

direktna cesta med rudnikom in naseljem.

Iz Kaline smo se odpravili v Gabrovno. Z nami se peče tudi tovarš Božidar Lukić, da bi nam oskrbel dovoljenje za obisk uranske separacije. »Pred dobrimi 13 leti sem se pridružil ljudem, ki so se pričeli ukvarjati s tem uranoraziskovanjem,« pripoveduje. »Leta 1950 je prišla iz Beograda posebnika ekipa. Kopali smo, najprej nad Aidno reko. Bilo nas je 15 ali 18, kakor kdaj. Geigerjevi števci so že prej pokazali, kje naj kopljemo. Mi smo morali z odkopa le ugotoviti, v kateri smeri poteka rudna žila in kako debela je. Bilo je veliko težkih trenutkov v tistih prvih dneh. Ceste sploh ni bilo. Z volovsko vprego smo na določen kraj pripeljali gradivo za barake in vse potrebne stroje. Agregati so požirali za 24 urah po 3 tone nafte. Venomer smo jo morali tovoriti čez drn in strn. Pa tudi same agregate smo morali vedno seliti. Na pomoč so nam po novo zrakomir, zasledni poteh prislji. Tonski tovornjaki-vlačici. 7-tonski vedno je bilo 100 rok delavcev komaj dovolj, da so z vrvmi držali in uravnavali tovor. Tepla nas je zima, močilo deževje, rezalci vetrovi, a delati smo vendarle. Vedno se je mudilo, vseh 13 let. Vesto, to je dobra tretjina mojega življenja. Nikoli si nisem mislil, ko sem bil poročnik na obcni, da bom kdaj sodeloval pri tako pomembni akciji, kot je ta borba za uran. Bila je res borba, trda in naporna.«

»In tako se je uredilo,« — nadaljuje čika Božo — »večkrat sanja cele naše doline, da se tudi v tej naši divjini, v našem mrtvem kotu nekaj stori, da bi ljudje zaživeli drugače. Uran nam je prinesel velike perspektive. Najprej so se nekateri ball čudne snovi, pred katero se je bilo treba tako skrbno zavarovati. A sedaj je strah mino. Zdaj je le še vprašanje delovne discipline. Vsi sedaj že govorijo naš rudnik, naš uran.«

Pastirji so postali atomski rudarji. Obrat za predelavo uranove rude je prislonjen ob breg, v katerem iz globin 200 m kopljejo rudarji srednje bogato uranovo rudo. Z dvigali in vagončiči loči od koda nadaljevaljo delo avtomatske naprave. Po posebnem traku potujejo kosi izkopane materiala preko drobilcev do velikega mlina, v katerem se melje ruda, že pomešana s potrebnimi dodatki. Nato gre v visoke kotle za luženje, ta raztopina pa nato na poseben sistem filtrov, kjer se uranova raztopina loči od jalovine. Postopek je skrbren in glede črpanja uranove raztopine zares popoln. Iz filtrov teče uran v reduktorje, nato pa gre v oddelek, ki da dokončni produkt: črni prah uranovega dioksida.

Direktor za tehnologijo Zavoda za nuklearne surovine ing. Bela Bunji pa je povedal za tisk, da je velik kolektiv

strokovnjakov, ki je pripravil celoten postopek, skonstruiral pri separaciji v Kalni doslej najbolj ekonomično eksploatacijo uranove rude. Kot najpomembnejše je omenil dvojce:

— delo je od začetka do konca naših raziskovanj; — postopek je kot najbolj ekonomičen način za pridobivanje urana iz rud, ki so na uranu srednje bogate, vzbudi nenavadno zanimanje v svetu.

Prav vse nas je najbolj zanimalo, kako so rudarji in delavci v separaciji in rudniku zavarovani pred nevarnim žarjenjem. Zaprtili smo dr. Miloša Medženovića, strokovnjaka Instituta za medicino dela, ter ing. Petrovića, ki vodi v tovarni separaciji in rudniku delovno zaščito, naj nam razložita, kako je delavec v tem našem uranrskem rudniku zavarovan.

V tem rudniku je delavec izpostavljen dvema nevarnostima. Navduiti, ki se uvrsti, ki preži na njegovo zdravje v vsakem rudniku, in še posebej, uranski, to je nevarnost, ki tudi ni majhna. V rudniku se sprošča iz rude plin radon, ki izžareva med svojim razpadanjem majhne količine alfa žarkov, ki so zdravju škodljivi. Tega se delavec brani na več načinov. Najvažnejša je ventilacija. Ki je v rudniku popolna. Ventilacija slabi koncentracijo plina in prahu in tako zmanjšuje nevarnost. Vsa delavci v rudniku nosi na prsih majhno znamenje. To je prav za prav košček filma, ki beleži radioaktivno žarčenje in njegovo moč. Vsak dan se ta meri sistematično in tako se ve, kakšni količini žarčenja je bil kdo izpostavljen. Ker lahko vsak delavec prejme na leto do 5 röntgenov, ni nevarnosti, da bi to njegovemu zdravju škodovalo. Za vsakega se vodi posebna kartoteka in nihče ne sme preseči tedenskega povprečja 0,1 röntgenov. Delavci imajo pri delu še rokavice in inspiratorje. Razen tega ne smejo pri delu ne jesti in ne kaditi, da bi uranov prah ne prišel s hrano ali dimom v telo. Ko odhajajo iz rudnika, se kopeljejo in menjajo obleke. Dosedaj se niso opazili nobenih škodljivih vplivov na delavce, vendar pa se je treba strokito držati varnostnih ukrepov. Kakor bi bil prebitran strah nesmiseln, tako bi bila malomarnost lahko usodna. Vsi ti varnostni ukrepi, ki jih izvajajo, so v skladu z normami, ki jih priporoča mednarodna agencija za atomsko energijo.

To so prva poročila in prvi vtisi iz Kaline, vasice, ki postaja mestec, neznanega kraja, ki postaja čez noč pomemben in znan vsakomur v naši državi. Perspektiva razvoja je nedvoumna, kakor je nedvoumno vse, kar je v zvezi z uranom. Uran je tista dragocena snov, ki — kakor nekdo zlato — pomeni danes našemu svetu bogastvo, ne zaradi blizu, temveč zaradi svoje moči.

Na svojem zemljevidu z rdečim svinčnikom podrtajte ime vasice Kalina, na pol poti med Knjaževcem in Pirotom. Tako in še bolj, kakor ste kdaj podrtali Trepcio in Bor, Ljubijo in Banovico, Kičevo in Velenje — metropole našega rudarstva.

DRAGO KRALJ
IVO SVETINA

Obiskom britanskih Trade Unionov v en izmed socialističnih držav se bodo člani delegacije seznanili z vsemi vidiki dela in aktivnosti jugoslovanskih sindikatov, se zlasti pa z razvojem delavskega samoupravljanja pri nas. Od obiska delegacije Trade Unionov v Jugoslaviji pričakuje današnji »Times«, da bi utegnil strasirati pot k spremenjenim odnosom med sindikati Vzhoda in Zahoda, odnosom, ki so zamrzili v hladni vojni.

Delegacija

Obiskom britanskih Trade Unionov v en izmed socialističnih držav se bodo člani delegacije seznanili z vsemi vidiki dela in aktivnosti jugoslovanskih sindikatov, se zlasti pa z razvojem delavskega samoupravljanja pri nas. Od obiska delegacije Trade Unionov v Jugoslaviji pričakuje današnji »Times«, da bi utegnil strasirati pot k spremenjenim odnosom med sindikati Vzhoda in Zahoda, odnosom, ki so zamrzili v hladni vojni.

Čigavi pokali?

Na GR so zmagovalce razglasili zelo slavnostno. Razpore, zmagovalni oder in — lepe nagrade.

V obeh ekipnih konkurencah sta zmagovalni ekipi prejeli pokal Jugoslavije, drago-plastični med moškimi pokal ZTKS, med ženskami pa nagrado »Kamionoteniske zvez Slovenije«.

V konkurenci posameznikov in parov pa so pokale za najvišja mesta prispevali:

moški — Mestni svet Ljubljana, ženske — »Delos«, moški pari — okrajni zveza za telesno kulturo Ljubljana, ženski pari — občinska skupščina Ljubljana-Center, mešani pari — občinska skupščina Ljubljana-Siška.

17-letni Sved Bernhardt je kot najmlajši četrtfinalist med moškimi dobil pokal RTV Ljubljana, Čehoslovakiinja Luzova pa je bila za enak uspeh med dekletki nagajena s pokalom »Polica«.

I. zvezna liga

Dinamo : Crv. zvezda 0:0
Sarajevo : Rijeka 5:2 (4:1)
Velež : Novi Sad 0:0
Vardar : Radnički 1:0 (0:0)
Partizan : Trešnjevka 7:0 (3:0)
Beograd : Hajduk 6:3 (1:2)
Vojvodina : Železničar 2:1 (0:0)

	CRV. ZVEZDA	5	4	0	15:8	11
Dinamo	9	5	3	1	13:5	13
Beograd	9	4	1	1	18:8	12
Partizan	11	5	4	1	17:7	12
Sarajevo	9	4	3	2	17:12	11
Vardar	9	3	3	3	13:13	9
Vojvodina	9	3	3	3	10:12	8
Železničar	9	3	2	4	12:15	8
Trešnjevka	9	3	2	4	13:22	8
Radnički	9	2	3	4	10:10	7
Velež	9	2	2	5	8:11	7
Novi Sad	9	1	5	3	7:14	2
Rijeka	9	2	3	3	11:18	7
Hajduk	9	1	3	5	8:14	5

II. liga (zahod)

Bosna : Varteks 1:1 (1:1)
Istra : Borac 3:1 (3:0)
Čelik : Borovo 0:1 (0:0)
Šibenik : Šparta 3:0 (3:0)
Zagreb : Lokomotiva 4:1 (3:0)
Olimpija : Famos 7:0 (4:0)
Slavonija : Sloboda 2:0 (1:0)
Maribor : BSK 0:0

LESTVICA						
Zagreb	11	9	1	1	28:7	19
čelik	11	6	2	3	16:13	14
Borac	11	6	1	4	24:19	13
Olimpija	11	5	2	4	17:7	12
Maribor	11	5	2	4	18:10	12
BSK	11	4	3	3	11:12	11
Varteks	11	4	4	3	18:16	11
Lokomotiva	11	4	4	3	13:16	10
Šibenik	11	3	4	4	10:12	10
Sloboda	11	4	2	5	20:22	10
Istra	11	5	0	6	15:21	10
Bosna	11	2	5	4	8:8	9
Slavonija	11	3	3	5	16:19	9
Čelik	11	3	2	6	12:16	9
Famos	11	2	4	5	9:21	8
Šparta	11	1	4	6	13:22	6

II. liga (vzhod)

Budučnost : Srem 1:0 (1:0)
Pobeda : Priština 0:1 (0:1)
Bačka : Borac 2:0 (0:0)
Proleter : Radnički 4:2 (3:2)
Spartak : Subotica 0:1 (0:0)
Jedinstvo : Bor 2:1 (1:0)
Železničar : Radnički 0:1 (0:0)
Trepča : Sutjeska 3:0 (1:0)

Dvanaest pravih Dinamo : C. zvezda 0:1 (0:1)
Sarajevo : Rijeka 0:0 (0:0)
Velež : Novi Sad 0:1 (0:1)
Vardar : Radnički 0:1 (0:1)
Partizan : Trešnjevka 0:1 (0:1)
Vojvodina : Železničar 0:1 (0:1)
Trepča : Sutjeska 0:1 (0:1)
Proleter : Radnički 0:1 (0:1)
Pobeda : Priština 0:1 (0:1)
Spartak : Subotica 0:1 (0:1)
Istra : Borac 0:1 (0:1)
Slavonija : Sloboda 0:1 (0:1)

ZADNJI DAN XIV. MEDNARODNEGA NAMIZNOTENIŠKEGA PRVENSTVA JUGOSLAVIJE

Marković ter par Vecko - Korpa prvaki

V ženski konkurenci najuspešnejše Angležinje, mešani par št. 1 — romunski

LJUBLJANA, 10. nov. — Z vrsto nepozabljenih iger za zelenimi mizami se je danes na GR končalo XIV. mednarodno namiznoteniško prvenstvo Jugoslavije, ki je uspelo tako v športnem pogledu kakor tudi kot ena izmed generalk za SP 1965. Tudi z uspehi jugoslovanskih tekmevalcev smo lahko zadovoljni, saj so v konkurenci tekmevalcev iz 14 držav osvojili v sedmih disciplinah dve prvi, eno drugo in tri tretja mesta. Pri tem sta Jugoslaviji pripadla tudi najimenitnejša naslova posameznikov — Markoviću v singlu ter Vecku in Korpi v parih.

Izpušček ostalih držav je naslednji: Romunija 2 prvi, 2 drugi in 2 tretji mesti, Anglija 2, 1, 1, 5, SZ —, 1, 1, Madžarska (!) —, 2, Poljska —, 1.

Marković edini neporaženi

Samo štirje izmed osmih odredenih igralcev so se uvrstili v četrtfinale. Največji neuspeh so zabeležili Madžari, Čehoslovaki in Romuni, saj so bili že pred tem izločeni najboljši zastopniki teh držav Borczik, Rossas, Miko in Negulescu.

Četrtfinalni boji so bili zelo zanimivi. Zlasti je navdušila igra med našim mladim Korpo in evropskim prvakom Svedom Alserjem. Korpa je bliskovito napadel in večkrat povsem preigral nasprotnika. Zmaga 18-letnega igralca iz Sente je bila zaslužena. Marković je bil drugi Jugoslovane, ki se je igral v polfinalu. V igri z mladim Madžarom Harcsarjem je zlatka

zmagal in tako znova potrdil izvrstno formo na turnirju. IZIDI — Korpa : Alser 3:1 (17, —13, 15, 18), Marković : Harcsar 3:0 (12, 11, 14), Bernhardt : Amelin 3:2 (—15, 12, 16, —15, 16), Schöller : Stanek 3:2 (15, 14, —21, —13, 16). V polfinalu je bilo enakovredno samo srečanje Korpa — Marković, medtem ko Schöller z Bernhardtom ni imel težavnega dela. Jugoslovanska polfinalista sta kdaj pa kdaj uprizarjala pravi ognjen udarec. Korpa je pokazal niz odličnih potez, nazadnje pa je bila le odločilna večja Markovičeva rutina, ki se je znal v najbolj kočljivih trenutkih bolje zbrati.

Izidi: Marković : Korpa 3:2 (18, 20, 18, —19, 16), Schöller : Bernhardt 3:0 (12, 15, 20).

V finalu je — kakor je bilo

prilagovali Marković ponajveč napadal, Schöller pa se je branil. Toda Nemeč je bil v prvih dveh nizih — kakor navadno — manj razigran. V tretjem je sprva kazalo, da se bo Schöller le »zbudila, saj je najprej povedel. Marković pa je s svojim močnim orožjem — kratkimi žogami spet naglil tehnično na svojo stran. Ko je vodil 20:18 in nato se 22:21 je kazalo, da je srečanje zanj odločeno. A Schöller je le dobil niz in tako odgovori odločitev. V četrtm nizu pa ni bil več enakovreden tekmeč, tako da je Marković tretjič osvojil mednarodni šampionat Jugoslavije in ostal edini neporaženi udeležene turnirja.

Rezultat: Marković : Schöller 3:1 (21, 12, —22, 14).

Markovičev komentar: »Vesel sem zmage še zlasti zato, ker sem jo dosegel v Ljubljani, prizorišču prihodnjega svetovnega prvenstva. Najtežje ji je bil polfinalni dvoboj s Korpo.«

Pokal »Dela« osvojila Shannon

Ceprav so bile že pred četrtfinalom izločene tri izmed nosilke skupin (Harst, Lukacs

in Heilerts), smo prava presenečenja učenali šele v četrtfinalu in polfinalu. Mladim igralcem je namreč že na prvem turnirju sezone uspel prodor do vrha. Vprašanje je sedaj, ali gre to pripisati kvaliteti mladih igralcev ali pomankljivim pripravam dosežanih prvakinj. I eno i drugo bo najbrž ustrezalo.

IZIDI: Shannon : Foldy 3:2 (11, 17, —16, —11, 11), Luzova : Alexandru 3:2 (—19, 15, 15, —13, 16), Rudnova : Rowe 3:2 (19, —11, —16, 20, 14), Constantinescu : Calinska 3:1 (—12, 20, 20, 7).

V polfinalnih mečih niso bile tako izenačene, čeprav sta bila rezultata spet neprimaklovana.

IZIDA: Shannon : Constantinescu 3:0 (16, 12, 19), Rudnova : Luzova 3:1 (—21, 9, 12, 16).

Finalna igra je bila na visoki ravni. Angležinja Shannon je z odlično defenzivo uspešno večino odbijati strupeno ost hitrim napadom sovjetske igralke. Prvi niz je dobila Rudnova, nato je povedla 2:1 Shannon, ki je bila uspešnejša tudi v odločilnem nizu. Zmagala je 3:2 (21, 18, —13, 17).

Potem ko so ji ob burnem odobnavanju občinstva izročili pokal »Dela«, je simpatična Mary izjavila našemu sodelavcu:

»Nisem računala s prvim mestom, vsak športnik pa seveda mora upati. Pred finalom sem bila v skrbeh, saj me je prav ista partnerka izločila na letosnjem SP v Pragi. V Ljubljani je bilo čudovito!«

Vecko in Korpa odlični

Vsi nosilci so se igrali v četrtfinalu razen obeh Poljakov Calinske in Kusienske, ki sta izločeni mlado jugoslovansko kombinacijo Šurbe-Stipančič. Vi soki Šurbe in mali Stipančič sta kazala nobelega spočitovanja, prav tako odlično pa sta igrala tudi v četrtfinalu, kjer sta izločila nizkorazrednega kakor evropske prvaka v dveh disciplinah — rojaka

IZIDA: Shannon-Rowe : Constantinescu-Alexandru 3:2 (—17, 18, —19, 11, 17).

Mešani pari

Romuni so tudi v ljubljanskem polfinalu delovali kaj znajo v tej konkurenci. Finle mešani parov bo torej eden medsebojni in sicer romunski, obročan.

ČETRTFINAL: Constantinescu : Giurgiuca : Harst-Alser 3:1 (17, —7, 15, 20), Alexandru-Negulescu : Luzov-Stanek 3:0 (17, 17, 19).

V finalu je dvojica Alexandru-Negulescu po lepem boju zmagala. Rezultat: Alexandru-Negulescu : Constantinescu-Giurgiuca 3:1 (16, —20, 10, 15).

EVGEN BERGANT

II. ZVEZNA NOGOMETNA LIGA (ZAHOD)

TEŽAK TOVOR IZ BEŽIGRADA

Ljubljanski ligaši so odpravili Famos s 7:0

LJUBLJANA, 10. nov. — V prvenstveni nogometni tekmi II. zvezne lige je Olimpija do tal pregazila enajstorico Famos iz Hrasnice — 7:0 (4:0). Gole so dali Corn 3, Zagorec 2, Skrabar ter Mladenović. Pred približno 4.000 gledalci je sodil Strmečki iz Zagreba.

OLIMPIJA: Zabiček, More, Jovičević, Kulenović, Kokot, Srbu, Frančević, Mladenović, Zagorec, Skrabar, Corn.

FAMOS: Hidić, Rakić, Balta, Paripović, Pintol, Šliivčić, Barišić, Garibović, Radovanović, Dizdarević, Lučić.

Po dolgem času so bili gledalci z dogodki ob žogi na centralnem stadionu res navse zadovoljni. Predvsem že dolgo niso bili priča tako izdatni beri golov, ki bi jih bilo nemara še več, če bi se bili napadalec še bolj potrudil. Ljubljanci so imeli najboljše moči Zagorcu, Skrabar in Cornu, ki se seveda z izdatno pomočjo izvrstne krilske vrste neprestano stiskali Famosovo obrambo.

Samo sedem minut je bilo treba čakati na prvi aplavz iz arene. Mladenović je naglo prodiril po desnem krilu in njegov predložek je večše

prestregel Zagorec in žoga je bila že onstran črte — 1:0. Že dve minuti za tem se je pred vrati Famosa ponovila skoraj enaka akcija, samo da je Zagorec prehitel vratar. Poznejši razplet dogodkov ni bil več tako napet, čeprav je imela Olimpija še naprej nesporn premoč, gostje pa sploh niso bili sposobni, da bi kaj pridali zapolnili domačega vratarja. Šele v 23. minuti so se dani gledalci spet do dobrega ogrele, ko sta najprej Zagorec, nato pa še Corn v zaporednih streljih zgrešila cilj. Poslej se je igrišče spet razžvelelo, saj so do

mišči napadalec neprestano streljali na nasprotna vrata. dokler ni Zagorec devet minut minut pozneje s strelom po zemlji povisal na 2:0. Do odmoru je bila obramba gostov kar naprej zaposlena in skoraj brez moči v borbi z domačimi napadalcii, vendar je slednjim je dvakrat (Cornu) uspelo poslati žogo v črto.

Prvih 15 minut II. polčasa se je gostom godilo še slabše, saj skoraj niso bili kos hitrejšemu in boljsemu nasprotniku, ki je spravljal vratarja Hidića skoraj do obupa. Mladenović, Corn in Skrabar so nekaj minut dobesedno oblegali njegov prostor, dokler ni Skrabar s kakih 20 m streljal in zadel — 4:0. Pritisk Olimpije ni popustil. V 59. min. je Zagorec poslal z desnega krila visoko žogo, kjer jo je dočkal Corn in jo preusmeril v mrežo — 6:0. Tik pred koncem se je Zagorec v naletu znašel sam v kazenskem prostoru, kjer so ga podrli najhujši zazen je izvedel Mladenović us

Mnenje drugih:

Pomen Titove poti

Povzetek komentarja v »Relazioni internazionali«

Obisk predsednika Tita v nekaterih državah Latinske Amerike od 16. septembra do 16. oktobra je vsekakor moral vzbuditi najvišje zanimanje in pozornost političnih opazovalcev. Privikrat je predsednik neke socialistične države uradno obiskal južno-ameriško celino. To se je zgodilo prav v času posebnih dimenzij jugoslovanstva: diplomatske odnose s Sovjetsko zvezo in s Kubo, medtem ko Bolivija, Čile in Mehika dovoljujejo obstoj legalne komunistične partije.

Predsednik Tita je našel torej zelo ugodno področje, skupna sporočila na koncu vsakega obiska pa jasno opozarjajo na to, da je razgovor s predsedniki Goulartom, Alessandrijem, Pazom Estenssorum in Lopezom Mateosom: koeksistenca, sredstva in način za uveljavitev miru na svetu, razorožitev, boj proti kolonializmu, nevmešavanje v notranje zadeve drugih držav, priprave na razvoj, krepitev OZN in naloge, ki jih lahko v ta namen opravijo majhne države. Vendar pa je bila v istem mislu predsednika Tita širša Res je, da se je neposredno obračal k državam, ki jih je obiskal, vendar se je to posredno nanašalo na vso Latinsko Ameriko. Zato so se zganili politični nasprotniki in organizirali demonstracije proti obisku predsednika Tita, če omenimo pobratavstvo, ki je bilo v glavnem močnejše v tistih državah, kjer je bil teren plodnejši in kjer je bila bojazen, da bo predsednik Tita uspel s svojimi prepričljivostjo. Zategadelj se je v Braziliji vzbudila konservativna desnica in odzrač pokazala svoje sovražstvo.

Toda ne glede na vse to se zastavlja vprašanje, ali se je predsednik Tita, ki je dejal, da je obiskal, da bi posredno obratni sode, vsekakor je zasledil sene, ki bo lahko vzkliklo, Narodom Latinske Amerike je pokazal, da ima možnost vključiti se ne samo na regionalnem, pač pa tudi na svetovnem področju, in da začne reševati svoje probleme, ki so povzročili enaki: zaostalost, težnja po emancipaciji, ekonomski neodvisnosti in podobno.

Eden izmed sporazumov, ki so ga dosegli predsedniki, se nanaša na stališče do bližnje svetovne konference za trgovino in razvoj. Prav tako se pod okriljem ZN ponuja možnost za skupne pobude, ki se nanašajo na probleme v zvezi s popuščanjem napetosti, razorožitvijo in bojem proti kolonializmu. To dokazuje tudi obstoj sporazuma med Titom, Goulartom in Lopezom Mateosom o tem, da je treba ustanoviti neke vrste kodeks koeksistence: predlog, ki ga je dal predsednik Tita v svojem govoru 22. oktobra pred Generalno skupščino.

Potovanje predsednika Tita je bilo nova epizoda v sedanjem procesu v Latinski Ameriki. To potovanje se je včlenilo kot nov element v dolga gibanja. Predsednik Tita so pazljivo poslušali in dostojno sprejeli. Jasno je, da rezultat njegovih srečanj in razgovorov ne bodo takoj vidni, gotovo pa je, da bo vse to zapustilo sled, ki je ne bo mogoče zabrisati.

(RELAZIONI INTERNAZIONALI)

ČUDEŽ NARAVE

— Majhen kipec velikega mandarina, ki takoj pozeleni od jeze, če sliši besedi »mir« ali »koeksistenca«.

„Kože nam ne boste odrli“

Razgovor sovjetskega premiera z ameriškimi poslovnimi ljudmi

V Moskvi se je mudilo dvajset ameriških poslovnih ljudi. V Kremliju jih je sprejel premier Hruščov, in med njimi je tekel zanimiv, včasih zajedljiv, vsekakor pa pristranski pogovor. Sovjetski premier se je po svoji navadi šegavo dotaknil domala vseh vprašanih, ki zadevajo odnose med ZDA in ZSSR pa tudi širše mednarodne odnose.

Hruščov je predlagal razširitev gospodarskih odnosov med Ameriko in Sovjetsko zvezo.

»Če želite profite, potem ponudite opremo,« je dejal. »Opremo za tovarne, umetnih gnojil in opremo za tovarne, ki proizvajajo naprave za uničevanje plevela.«

»Krediti niso potrebni. Od vas ne zahtevamo kapitala. Kapitala imamo dovolj. Naše ministrstvo za finance bo zagotovilo kredite. To ni odvisno od vaših želj.«

Ko so ga ameriški gosti vpraševali po kitajsko-sovjetskem sporu, je sovjetski premier dejal:

»Ne mečite se v to stvar. Našli bomo način, da se o tem pogovorimo s Kitajci. Mislim, da vam ni mesta v taki diskusiji... Spor med nami in Kitajsko je poznana stvar in smo zaradi nje zasrbljeni. Delamo vse, da bi spor preobrnili... Toda vi se ob tem sporu veselite in delate vse, da bi se spopadli... Zato ne sprašujte o teh stvareh, kajti spor zadeva samo nas in Kitajce.«

Potem, ko je na nekaj vprašanj o berlinskem zidu in nedavnem incidentu na avtomobilski cesti, ki vodi v zahodni Berlin odgovoril: »Če me boste zbadali z ježem, vam bom vrnil z trzavici.« se je spet vrnil k trgovini:

»Če ne želite trgovine z nami, je seveda to vaša stvar. Mi lahko shajamo tudi brez trgovanja z vami, kar lahko trgujemo z Zahodno Nemčijo, Italijo, Združenim kraljestvom in Japonsko ter mnogimi drugimi državami; in to pod dobrimi pogoji.«

»V Združenih državah je veliko takega, kar bi nas zanimalo, oziroma, kar bi kupovali.« Ko so ga vprašali, kaj bi Sovjetska zveza prodajala, je sovjetski premier odgovoril: »Mislim, da vam ne bi mogel kaj posebnega odgovoriti. Če bi se pojavilo kako posebno vprašanje, menim, da bi bilo najbolje, če se obrnete na ministrstvo za zunanjo trgovino.« Potem pa je nadaljeval: »Od vas seveda ne bomo zahtevali, da bi nam prodali vaše rakete, iz preprostega razloga, ker mislimo, da so naše boljše. Vi pa menite, da so vaše boljše. Zato živimo vsak v svojem prepričanju.«

Ko je govoril o tem, da bo Sovjetska zveza pokopala Združene države, je dejal: »Vi predstavljate industrijske in finančne kroge Združenih držav, ki imajo največje gospodarstvo v današnjem svetu. Trenutno smo mi na drugem mestu. Zelim vas dovesti in prevzeti prvo mesto, toda ne z vojno, niti tako, da bi vas na kakršni koli način uničili.«

O položaju v sovjetskem kmetijstvu je dejal: »Tu ne gre za kapitalistični ali socialistični sistem. Gre enostavno za to, da proizvajajo Združene države več umetnih gnojil, več uničevalnih sredstev za plevel, več kemičnih sredstev za zatiranje poljskih škodljivcev...«

Na vprašanje, ali bo Nemčija združena se za življenja generacije in ali se bo nekaj sovjetskih čet umaknilo iz DR Nemčije, je N. S. Hruščov odgovoril:

»Nismo v Nemčiji zato, da bi si zagotovili kakšno ekonomsko prednost. Z gospodarskega vidika nas čete v Nemčiji

veliko stanejo. Razlogi, da smo tam, so čisto politični. Lahko bi dejal, da bi me prevladovala upanja, da se bo Nemčija združila, če bi v Zahodni Nemčiji zmaga socialistična revolucija. Toda danes ne morem predvideti, kaj se bo to zgodilo. Če pa bi se vprašanje socialistične revolucije v Zahodni Nemčiji zveločilo, potem to pomeni, da medtem tudi vprašanje združevanja po vsej verjetnosti ne bo rešeno.«

O sovjetskih načrtih za polet na Luno je sovjetski premier dejal:

»Nikoli nismo rekli, da smo opustili načrt za polet na Luno. To ste trdili vi.«

Kendrick, predsednik uprave ameriške korporacije AVKO, je vprašal:

»Ali ste zaradi ekonomskih razlogov opustili načrt za polet na Luno?«

Hruščov: »Stalno upate, da bomo opustili svoj polet na Luno zaradi gospodarskih težav. Gospodje, lahko vam rečem, da je najbolje, da opustite take upe. Gospodarski

položaj pri nas je odličen, tako danes kakor bo jutri, v prihodnosti pa bo še boljše.«

Sedmega novembra se je premier Hruščov udeležil baneta, ki ga je tiskovna korporacija »Time« priredila v čast ameriškim poslovnim ljudem. Veselo razpoloženo je predlagal zdravico investicijskemu kapitalu in dejal, da je treba investirati v ZSSR:

»Dobili boste obresti in dobi boste nazaj svoj kapital, kadar boste to želeli.« Je dejal Hruščov in navrgel, da bo KP Sovjetske zveze jamčila za vsako posojilo. Podpredsednik Anastas Mikojan pa je dodal:

»Partija v 46 letih še ni nikogar prevarala.«

Ko se je Hruščov pogovarjal s predsednikom korporacije za industrijo aluminija Johnom Harperjem, je nudo kritiziral sovjetske birokrate:

»Kapitalisti vedo, kaj je rentabilnost — kapitalisti niso sovjetski birokrati.«

Rudolfu Petersonu, predsedniku Ameriške banke je Hruščov predlagal, naj njegova banka posodi Sovjetski zvezi 10 milijonov dolarjev. Ko ga je Peterson vprašal, za kakšne obresti, mu je Hruščov veselo odgovoril: »O tem se lahko pogajamo. Vsekakor nam kože ne boste odrli.« (AP)

Natančen sistem dogovarjanja

Vpliv vlade Švicarske konfederacije na gospodarsko življenje

Formalno gledano, vlada Konfederacije petindvajsetih švicarskih kantonov nima ravno posebno širokih pooblastil, zlasti ne v gospodarstvu, saj se temeljne pravne določbe o pristojnosti države niso spremenile že od leta 1848. Celo poskusi, da bi povečali število članov vlade, se niso posrečili, tako da ima še zmerom samo 7 članov. V praksi pa se je vendarle marsikaj spremenilo. Vpliv vlade Konfederacije na gospodarsko življenje države se nenehno veča, tako da je, kar zadeva bistvene probleme, odločilen.

Najzanimivejša plat tega vpliva je, kako deluje vlada na podlagi natančnega mehanizma posvetovanj, prepričevanj in dogovarjanj z gospodarskimi in družbenimi čelniki. Ta mehanizem je veliko pomembnejši kot pa vladni dekreti. Splošno dejansko vpliva vlada ni mogoče natančno določiti, pač pa predvsem po vplivu omenjenega mehanizma v celotnem gospodarskem življenju države.

Pred časom je švicarska Konfederacija ugotovila, da je prevelik vpliv tistega dela ulega kapitala, ki se v švicarskih bankah nalaga na kratko časovni rok. Takšno kratkoročno prihajanje in odhajanje tujega kapitala je povzročilo številne neugodne posledice v splošnem finančnem položaju, čeprav so bile in so še švicarske banke zelo zainteresirane tudi za to vrsto tujega kapitala. Glede na splošne finančne interese države je vlada imela za potrebno, da posreduje. Preko Narodne banke je sklicala konferenco predstavnikov vseh rodne banke, obrnila na vse švicarske banke s priporočilom, naj zmanjšajo kredite, to je, naj močno zaostrojijo pogoje v zvezi z dajanjem kreditov. Tudi to vprašanje so obravnavali in reševali s kon-

zultacijami, prepričevanji in dogovarjanji. Na posebi konferenci predstavnikov švicarskih bank so sprejeli priporočila, da je treba bančne kredite za nove investicije zmanjšati za 40%. Četudi švicarske vlada o tem ni izdala nobene posebne določbe ali predpisa, je vendar nedvomno, da se bodo vse švicarske banke dosledno ravnale po določbah tega gentlemenškega sporazuma, kakaj poslovna morala je glede tega med švicarskimi bankami in gospodarstveniki vsekakor na zavirljivi višini.

Švicarska vlada pa lahko tudi drugače vpliva na gospodarska gibanja v državi. Ena od teh zelo pomembnih sredstev je vsekakor ekskurzivna pravica vlade, da določa kvote tujih delavcev. Sprito dejstva, da je vlada prepričana, da sedanja visoka gospodarska konjunktura, ki se kaže tudi v tem, da zapoštevajo švicarsko gospodarstvo osemsto tisoč tujih delavcev, ni povsem normalen pojav in da kot tak niti ni dočela zdrav, menijo vladni eksperti, da se je treba upreti zahtevam industrialcev po nadaljnem povečanju števila tujih delavcev. Švicarska vlada se ukvarja z mislijo, da ne bi dovolila povečati števila zenskih in nasilnih tujih delavcev preko sedanje ravni. S takšnimi omejitvami bo vsekakor lahko odločilno za vrhunske konjunktura gibanja v gospodarstvu. Vendar pa namerava tudi ta sklep sprejeti potem, ko se bo vsestranski posvetovalni in pogovorni z gospodarskimi in družbenimi čelniki.

JOZE SMOLE

Aretacije veleposestnikov v Iraku

Upirali so se izvajanju agrarne reforme na jugu države

Iraška vlada je nedavno ukazala aretirati 25 veleposestnikov zaradi nasilja nad kmeti in uboja štirih kmetov. Veleposestniki izvirajo iz južnih delov države, s področji Divanije in Nasirije, kjer so bile nedavno kmečke demonstracije. V eni izmed teh demonstracij je sodelovalo 50.000 kmetov.

V Bagdadu poudarjajo, da je kmečke demonstracije po privodni vladi organizirala federacija iraških kmetov. Prav tako poudarjajo, da so se aretirani veleposestniki upirali izvajanju agrarne reforme, po kateri bi morala svojo zemljo izročiti kmetom.

Po poročilih, ki so prihajala iz Iraka v zadnjih tednih, so v južnih področjih države odkrili tudi protivladno politično strujo. Toda čeprav so poročila o tej aktivnosti potrjena, še zmerom ni jasno, kdo je sodeloval pri tem. V Bagdadu so uradno sporočili,

(TANJUG)

Zadnje vesti

Konejeva tiskovna konferenca

BEOGRAD, 10. nov. (Tanjug). Vodja iraške države in partijske delegacije Jean Marie Kone je nočjo na tiskovni konferenci izjavil, da obstoje med Jugoslavijo in republiko Mali pristranski prijateljski odnosi, ki temelje na skupnih ciljih izgradnje socializma. Namen obiska malijske delegacije je bil po njegovih besedah v tem, da upostavi zveze in sodelovanje z Zvezo komunistov Jugoslavije in našo Socialistično zvezo. V političnih razgovorih, je dejal, je bila ugotovljena identičnost pogledov med SDZL in malijsko Sudansko unijo. Ko je govoril o socialistični orientaciji sodobnega Malija, je poudaril, da uživata Sudanska unija in vlada v tem programu enotno podporo malijskega ljudstva. Govorec o vtihih iz Jugoslavije, je Kone dejal, da ga je zelo impresioniral naš gospodarski razvoj. Pri tem

Prihod delegacije Trade Unionov

BEOGRAD, 10. nov. (Tanjug). V Beogradu je nočjo prihotovala delegacija britanskih Trade Unionov, ki bo na vabilo Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije ostala v naši državi do 16. novembra. Delegacija so na beograjskem letališču sprejeli predsednik CS ZSJ Svetozar Vukmanović in drugi naši sindikalni voditelji. Med bivanjem v Jugoslaviji bo delegacija Trade Unionov obiskala Kragujevac, Celje, Velenje, Ljubljano in Zagreb.

Telegrami

SUKURAJIMA BRUHA — TOKIO. Včeraj je začel delovati ognjenik Sukurajima pri mestu Kagoshima. Pred erupcijo se je razlegla močna eksplozija, nato pa je prišlo do vrste podzemnih potresnih sunkov, 2000 metrov visok stebel dim in ognja je bilo mogoče videti 40 km daleč. HASUNA ODPOTOVAL V NEW YORK — KAIRO. Generalni sekretar Arabske lige Abdel Halek Hasuna je odpotoval danes v New York na zasedanje Generalne skupščine OZN, kjer naj bi koordiniral stališča arabskih držav do arabskih problemov.

ZRTVE KOLERE — KALKUTA. Po informacijah iz Kalkute je med epidemijo kolere v indijski državi Orisa umrlo okrog 700 ljudi. Epidemija se je razširila tudi v vasi na področju Puri.

Pa še to

NEPOZABNE IGRACKE — V Buckinghamski palači so razstavili igracke, s katerimi sta se igrali kraljica Elizabeta in njena sestra princesa Margaret. Nepozabne igracke so tako postale moda. Zena zunanje ministrice Butlerja je priznala, da laže zaspi, če ima pri sebi medvedčka, s katerim se je igrala kot otrok, njen mož pa brani v garderobi velikega kosmatega psa na kolecih.

Delavci

dobe stalno zaposlitev pri podjetju
»SLOVENIJA-VINO«
LJUBLJANA
Frankopanska 11
Zglasite se osebno ali pismeno v kadrovskem oddelku podjetja.
10350

NADALJUJE SERIJO NOVIH
RADIJSKIH SPREJEMNIKOV

SODOBNA IN ELEGANTNA OBLIKA TER ODLIČNA KAKOVOST RADIJSKEGA SPREJEMNIKA STA DOKAZ NOVIH DOSEŽKOV V RADIO-TEHNIKI

CENA 34.000 DIN

Toska

ELEKTRONSKE INDUSTRIJE - NIŠ

Izseljenci
in domovina

Jugoslovanski
izseljenci v Argentini
za Skopje

Jugoslovanska patriotska komisija v Argentini, s sedežem v Buenos Airesu je izdala mesečno poročilo o septembrski akciji za pomoč izseljenškim družetv Skopju, iz katerega je razvidno sledeče:

V Comodoro Rivadavia, ki je 1700 kilometrov oddaljen od Buenos Airesa, se še vedno nadaljuje akcija Jugoslovanskega podpornega društva.

Jugoslovansko podporno društvo iz Mendoza, ki je oddaljena 1100 kilometrov, je poslalo v Buenos Aires 25.000 pesovov in s tem delno zaključilo akcijo.

V Cordobi (800 kilometrov) je Slovensko podporno društvo poslalo 19.000, Jugoslovansko kulturno združenje in g. Miodrag Petrović pa 26.700 pesovov.

V Mar del Plat sta g. Božo Kučan in g. Martin Kobal zbrala 19.200 pesovov.

V središču jugoslovanskega izseljenstva Rosario, ki se nahaja v pokrajini Santa Fé, se akcija uspešno nadaljuje, prav tako kako v Villi Muguerti, kjer jo vodi Jugoslovansko podporno društvo, ki pošilja občasne zneske.

Tudi iz daljnega Chaca — (1800 kilometrov od Buenos Airesa) so sporočili, da tamkajšnja Kmetijska zadruga zveza pridelovalcev bombaža nadaljuje z zbiranjem prispevkov.

Naši rojaki iz antarktičnih krajev blizu Magallanovega ozona, v Santa Cruzu, Chubutu in na Ognjeni zemlji pa pošiljajo svoje prispevke jugoslovanskim izseljenškim organizacijam v Čilu. Kar je razdalja prevelika (2000 kilometrov) so se tudi izseljenci iz severnega dela tropične cone odločili, da bodo zbrane zneske izročili jugoslovanskim društvom v Čilu in Boliviji.

V Buenos Airesu in okolici so predali širšo akcijo in ob priliki zasada v Dock Sudu (blizu Buenos Airesa) zbrali 18.793 pesovov. Na tej priložnosti sta govorila tudi jugoslovanski veleposlanik dr. Lazar Latinović, drugi blaginjak Ivan Mihajlović, drugi blaginjak Ivan Prodan, odborak Rodolfo Subito, Nestor Skof, Arturo Benedek in Marso Ljubčić, priredila festival, ki je imel med izseljenškim veliki uspeh. V okviru te prireditve so predvajali filma o potresi v Skopju in o »Rodni grudi«. Poleg tega sta nastopila folklorna skupina »Jorgovane« iz Dock Suda in združeni slovenski pevski zbor, ki je štel več kot 60 glasov. Razveseljevalo je zlasti zadnje dejstvo, kajti po dolgih letih je spet enkrat enotno začela slovenska pesem. Na prireditvi je bil povabljen tudi dr. Arturo Illia, ki je nekaj dni kasneje prevzel predsedstvo države, vendar se je na žalost zaradi pomanjkljivosti, ki jih je imel, moral udeležiti. Postal je pismeno opravičilo ter s tem izkazal pozornost organizatorjem prireditve.

Akcija, ki jo je organizirala Patriotska komisija s pomočjo »Jugoslovanske radijske oddaje« in časopisa »Lipe« v pomoč makedonskim bračim je tako kot med preteklo vojno vnovič združila jugoslovanske izseljence.

Vse hvale vredno je tudi delo posemenikov, odborov in komisij za pomoč Skopju, ki se aktivno udeležujejo po vsej republiki. Hvala za prispevke in delo!

Obletnica
»kristalne noči«

Ob 25. obletnici »kristalne noči«, ko so nacisti začeli akcijo za iztrežitev Židov, je bila v Berlinu slovesna komemoracija med katero so položili vence na spominsko grobnico 55.000 židovskih žrtev. Pri tej priložnosti so predstavniki židovske občine in politični funkcionarji v zahodnem Berlinu opozorili javnost na tragične dogodke pred 25 leti, ko so nacisti v Berlinu in po vsej Nemčiji poškodovali 191 sinagog, barbarsko demolirali 7500 židovskih trgovin in aretirali 30 tisoč Židov.

Podobne komemoracije so bile včeraj tudi v zahodnem Berlinu, kjer so položili vence na grobnice žrtev nacističnega nasilja. Ob tej priložnosti je zahodnonemška televizija pripravila posebno oddajo, s katero je obudila spomin na strahote »kristalne noči«.